

รายงานวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัดนครสวรรค์
THE INFLUENCE FACTORS ON ADMITTING TO REHABILITATION OF
THE DRUG ADDICTS IN NAKHONSAWAN PROVINCE.

จารุวรรณ กมลสินธุ์
จิรนนท์ กมลสินธุ์

โครงการวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
ปีงบประมาณ 2561
ปี พ.ศ. 2562

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัดนครสวรรค์
THE INFLUENCE FACTORS ON ADMITTING TO REHABILITATION OF
THE DRUG ADDICTS IN NAKHONGSAWAN PROVINCE.

จารุวรรณ กมลสินธุ์
จิรนนท์ กมลสินธุ์

โครงการวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
ปีงบประมาณ 2561
ปี พ.ศ. 2562

จารุวรรณ กมลสินธุ์ และ จิรนนท์ กมลสินธุ์.(2561).ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัดนครสวรรค์

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยมีดังนี้ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์และ 4) เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน วิธีดำเนินการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 132 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิธีดำเนินการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ วิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสังเกตแบบมีการกำหนดโครงสร้าง มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97.0 มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 42.4 อาชีพก่อนเข้ารับการบำบัด คือ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 49.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการบำบัดอยู่ที่ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.2 ผู้เข้ารับการบำบัดทราบว่าสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยของตนก่อนเข้ารับการบำบัดมีแหล่งยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 59.1 ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการบำบัดยาเสพติดมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 66.70 ปัจจัยภายในที่ส่งผลให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์คือ ผู้เข้ารับการบำบัดอยากมีชีวิตที่ดีขึ้นผู้เข้ารับการบำบัดมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.90 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์คือ ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้ (1) ผู้ส่งสาร คือ วิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 24 คน ซึ่งมีวิธีสร้างแรงจูงใจด้วยวิธีการพูดที่เป็นกันเอง มีการแต่งกายที่ดูดีมีฐาน มีความเป็นกันเอง ไม่ใช้วิธีการลงโทษแต่จะใช้วิธีการพูดคุยด้วยเหตุและผล (2) ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หนึ่ง กิจกรรมที่ให้ผู้บำบัดทบทวนอยู่ภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกทักษะอาชีพ การหาข่าว การออกกำลังกาย การให้คำปรึกษา และการฝึกสมาธิ สอง เนื้อหาที่ถ่ายทอด ได้แก่ พืชภัยยาเสพติด ทักษะการปฏิเสธ การสำรวจตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองอนาคตการฝึกสมาธิ การฟัง และการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการบำบัดมองเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง (3) ช่องทางการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน

ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเพลง และสื่อพิเศษ และ (4) ผู้รับสารกลุ่มผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำจะมีความกล้าแสดงออกมากกว่ากลุ่มผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรก

คำสำคัญ   การเข้ารับการบำบัดผู้ติดยาเสพติดกระบวนการสื่อสาร

Charuwan Kamolsin and Chiranun Kamolsin.(2018).The Influence Factors on Admitting to Rehabilitation of the Drug Addicts in NakhonSawan Province.

ABSTRACT

This research proposed to study the factors influence the decision to receive the treatments of the drug addicts. Four research objectives were identified to guide the study. The first research objective was to study the demographics and characteristics of the drug addicts who admitted to receive the treatments at the Kwan Pan Din Rehabilitation center, Nakhon Sawan. Secondly, to study the internal influenced factors that effect on the decision of the drug addicts to voluntarily receive the treatments at the Kwan Pan Din Rehabilitation center, Nakhon Sawan. The third objective was to study the external factors that have influenced the decision to receive the treatment of the drug addict at the Kwan Pan Din Rehabilitation Center. Lastly, this research intended to study the communication process of the Kwan Pan Din Rehabilitation Center, Nakhon Sawan.

This research was based on mixed methods. To achieve the first three identified research objectives, the quantitative method,i.e. the survey was used. The main contributors of this research are 132 drug addicts who voluntarily admitted to receive the treatment at the Kwan Pan Din Rehabilitation Center, NakhonSawan. The sample of populations was identified by using the simple sampling method. The data was collected using the survey. The descriptive statistics, i.e. frequency, mean and standard deviation were used to analyze the data. The forth research objective was investigated based on the qualitative research methodology by using the observation. The main contributors were the government speakers/therapists and drug addicts who admitted to receive the treatment at the center. The data was collected by using structured observation without intervention. The data wereanalyzed by using the descriptive analysis.

In response to the first research objective, this research found that the majority of drug addicts were male (97 percent of the sample) whose age was 35 years or above (31.8 percent of the samples). The highest education level was high school, accounting for 42.4 percent. The occupations before receiving the treatments were general contractors (49.2 percent). The average salary ranged between 5,000 – 10,000 THB, accounting for 42.2 of the sample. More than half of the sample were aware that the environment of their residence before the treatment had a source of drugs, accounting for 59.1 percent. Most of the drug addicts received the treatment for the first time, accounting for 66.7 percent. In term of the internal factors that

influence the decision to receive the treatment, this research revealed that the drug addicts themselves want to live a better life, fear for the strict rules and law enforced, and, strong will to be accepted by the society as a valuable person, were the driving force behind the decision to receive the treatment (average score of 4.90). Regarding the external influenced factors, the highest score from the survey revealed that an average of 4.48 had agreed that the expectation of the one close to them was the main driving force. The forth objective concerns the communication process of the rehabilitation center. Four aspects of the communication were identified from the observation, namely, the speaker, the information, the communication channel, and the recipients. The speakers were 24 government officers from NakhonSawan. The speakers' role was to encourage and motivate the drug addicts to withdraw from the drug and be able to live in the society. Therefore, the speakers need to be friendly, dress smartly and inspired the changes. The punishment needs to be avoided and focused on the reasonable and sensible message. 2) The information conveyed to the drug addicts consisted of two parts. The first piece of information focused on the activities within the rehabilitation center. This information were the skills or occupation training, news and updates, exercises, general advice, and, mediation. The second piece of information focus on the fault of the drug, how to refuse the offer to drug, self-monitoring, family and responsibility, future occupation and planning, mediation, motivation and encouragement for the drug addicts to realize their own value and potential. 3) The communication channel used within the rehabilitation center were the electronic and social media, journal, music and other types of media. 4) The recipients of the information were the drug addicts admitted to receive the treatment. Based on the observation, those who admitted to receive the treatment for more than one time tend to be more active and express themselves.

Keywords: drug addict rehabilitation; drug addicts; communication;

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัด นครสวรรค์” เป็นโครงการวิจัยที่ได้รับเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยเจ้าพระยาที่ให้โอกาสทางวิชาการแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

จารุวรรณ	กมลสินธุ์
จิรนนท์	กมลสินธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ ภาษาไทย	ก
บทคัดย่อ ภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร.....	6
แนวคิด ทฤษฎีแรงจูงใจ.....	7
แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด.....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	19
ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลหลัก	19
กลุ่มตัวอย่าง	19
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	23
ตอนที่ 2 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของ ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์	25
ตอนที่ 3 ปัจจัยภายในในการเข้ารับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	26
ตอนที่ 4 ปัจจัยภายนอกในการเข้ารับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 5 กระบวนการสื่อสารในศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์.....	28
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	36
สรุปผลการวิจัย	36
อภิปรายผล	38
ข้อเสนอแนะ	39
บรรณานุกรม	41
ภาคผนวก	42

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ.....	23
ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอายุ.....	23
ตารางที่ 4.3 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	24
ตารางที่ 4.4 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพก่อนเข้ารับการบำบัด.....	24
ตารางที่ 4.5 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการบำบัด.....	25
ตารางที่ 4.6 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย....	25
ตารางที่ 4.7 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามการเข้ารับการบำบัดยาเสพติด...	26
ตารางที่ 4.8 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	26
ตารางที่ 4.9 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	27
ตารางที่ 4.10 รายชื่อวิทยากรศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	28
ตารางที่ 4.11 วิธีการสร้างแรงจูงใจของวิทยากรในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	29
ตารางที่ 4.12 ข้อมูลข่าวสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	31
ตารางที่ 4.13 ช่องทางการสื่อสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	33
ตารางที่ 4.14 ผู้รับสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์.....	35

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
------------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัจจุบันในประเทศไทยกำลังประสบปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดและขยายตัวไปทั่วประเทศมากขึ้นและก่อให้เกิดปัญหาในสังคมมากมาย ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงในสังคมและส่งผลกระทบต่อผู้เสพยาเสพติดมีปัญหาทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยส่วนมากผู้ที่ติดยาเสพติดมักจะเริ่มด้วยความอยากรู้อยากลองและความคึกคะนอง โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองจึงมีความเสี่ยงสูงกว่าวัยอื่นๆ รวมถึงสภาพความเป็นอยู่สภาพแวดล้อมของสังคม ค่านิยม ทำให้เกิดแรงผลักดันที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากลองประกอบกับการที่ยาเสพติดนั้นหาซื้อได้ง่าย ทำให้มีผู้ติดยาเสพติดมากขึ้นในทุกๆ ปีจนทำให้เกิดการก่ออาชญากรรมขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ ซึ่งปัจจุบันยาเสพติดได้แพร่ขยายและมีการเปลี่ยนแปลงจากเฮโรอีนก็กลายเป็น ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี ตัวยาพวกนี้จะส่งผลกระทบต่อสมองทำให้ผู้เสพยามีอาการคึกคัก มีพลัง รู้สึกเพลินและก็ติดยาเสพติดในที่สุด

ปัจจุบันศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้มีนโยบายหลักการและเหตุผลที่กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งสถาบันบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของกระทรวงยุติธรรม จะอำนวยความสะดวกในการบำบัดรักษาผู้ถูกคุมประพฤติให้เลิกเสพยาเสพติดอย่างเด็ดขาด ตลอดจนให้การบำบัดรักษาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กลับตนมาเป็นคนดีเข้าสู่สังคมอีกครั้งและศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังเผยแพร่ว่าข้อมูลการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดคาดว่าผู้เสพยาเสพติดประมาณ 2.7 ล้านคน ในรอบ 6 เดือน สามารถบำบัดผู้เสพยาเสพติดได้กว่า 84,000 คนในประเทศไทย (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2559 ออนไลน์)

รวมถึงในจังหวัดนครสวรรค์เองก็ได้มีแพร่ระบาดของยาเสพติดค่อนข้างมาก สามารถบำบัดผู้ติดยาเสพติดได้กว่า 3,790 คนในนครสวรรค์ (สุวัฒน์ โชคสุวัฒนสกุล, 2561) จึงทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบให้แก่เด็กและเยาวชนทำให้ผู้เสพยาโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงคือเด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีสัดส่วนมากกว่ากลุ่มประชากรอื่นๆ เข้าถึงและใช้ยาเสพติดสะดวกกว่าในอดีตปัญหานี้จึงส่งผลกระทบขึ้นมากมาย

ทางจังหวัดนครสวรรค์จึงได้จัดตั้งสถาบันบำบัดยาเสพติดขึ้นคือค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน และมีการจัดตั้งโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นโดยมีทั้งระบบสมัครใจและระบบต้องโทษระบบบังคับในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ที่ติดยาเสพติดให้เลิกเสพยาอย่างจริงจังและลดอัตราการทวนกลับไปเสพยาซ้ำเพื่อให้ผู้ป่วยที่หายจากการติดยาเสพติดและปรับสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้โดยปกติสุข มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างสุจริตโดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคมประเทศชาติสืบไป

การที่กลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติดในจังหวัดนครสวรรค์จะเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดที่สถานบำบัด จะต้องอาศัยปัจจัยภายใน อันประกอบไปด้วยความต้องการ ทศนคติ ความสนใจพิเศษ

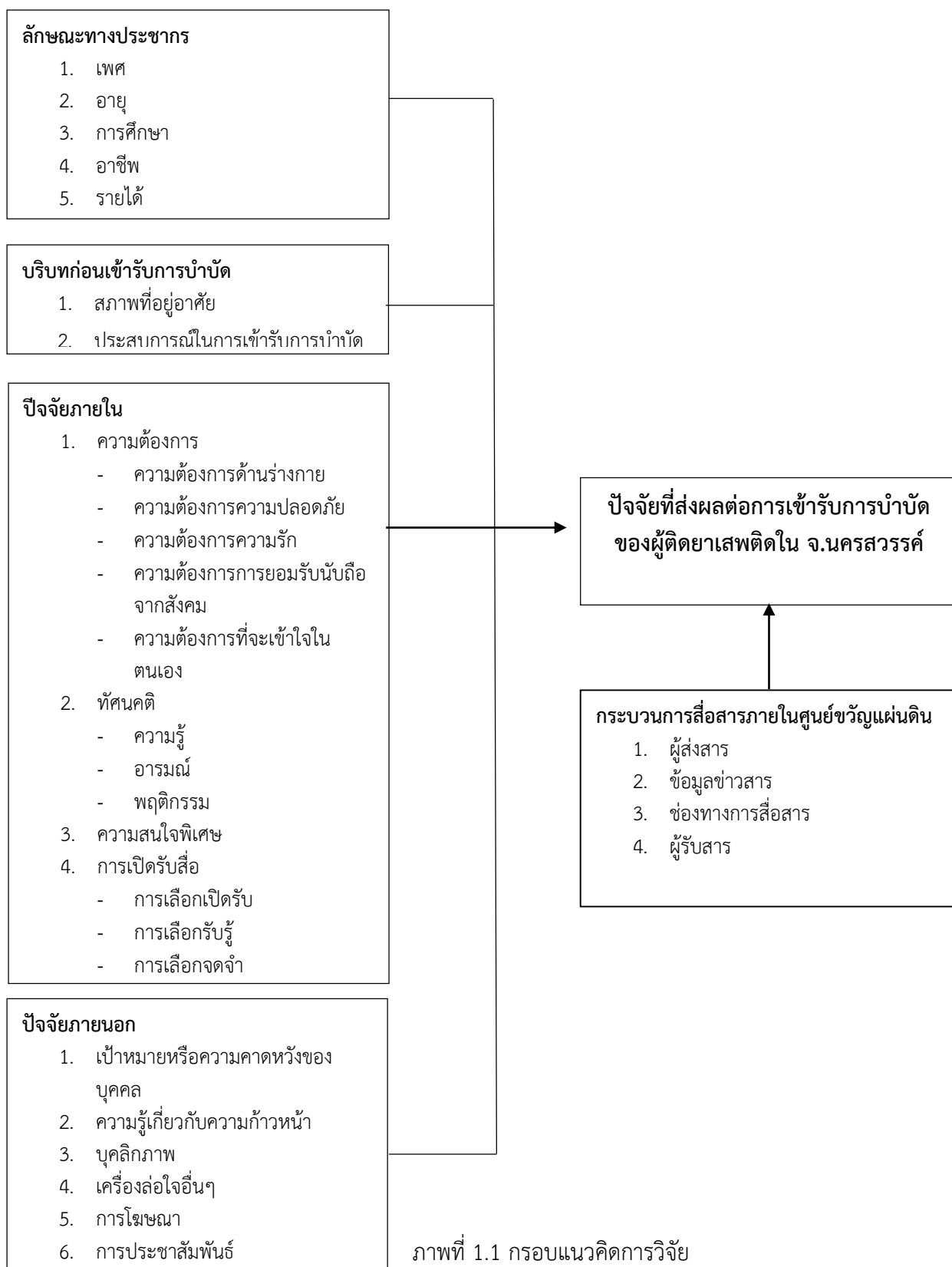
ของตัวผู้เข้ารับการบำบัดเอง และการเปิดรับสื่อ นอกจากนี้ยังต้องอาศัยปัจจัยภายนอก อันประกอบไปด้วยเป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า บุคลิกภาพ เครื่องล่อใจอื่นๆ และกระบวนการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ แต่ถ้าเป็นในด้านการสื่อสารเราจะใช้ทฤษฎีกระบวนการสื่อสารเข้ามาช่วยในเรื่องของกระบวนการบำบัดรักษายาเสพติดของผู้ที่เข้ารับการบำบัด

จากความสำคัญและจำเป็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้กลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติดเกิดแรงจูงใจในการเข้ารับการบำบัดรักษา ยาเสพติด และเพื่อทราบกระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน รวมไปถึงการให้คนใกล้ชิดตัวเข้าใจและสามารถนำพาผู้ที่ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา ยาเสพติดได้ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน อาทิ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน และกระทรวงสาธารณสุข ยังสามารถนำงานวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์โปรแกรมการบำบัดรักษาให้มีความเข้าใจและเข้าถึงในตัวผู้บำบัดมากขึ้นเพื่อให้สามารถเลิกยาเสพติดได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษา ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์
4. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการรักษาของผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์และศึกษากระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตด้านประชากร คือผู้ที่เข้ารับการรักษาที่สถานบำบัด ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 200 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย ระยะเวลาในการทำวิจัย 1 กันยายน 2561– 30 มกราคม 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และสภาพที่อยู่อาศัยของผู้ที่เข้ารับการรักษาการติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

บริบทก่อนเข้ารับการรักษา หมายถึง สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยก่อนเข้ารับการรักษา และประสบการณ์ในการเข้ารับการรักษาว่าเป็นครั้งแรกหรือมากกว่าหนึ่งครั้ง

ปัจจัยภายใน หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการ ในการทำการเรียนรู้ หรือแสวงหาบางอย่างด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้บุคคลอื่นมาเกี่ยวข้อง ได้แก่

ความต้องการ เนื่องจากทุกคนมีความต้องการที่อยู่ภายใน อันจะทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนนี้จะก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆขึ้น อันประกอบไปด้วย ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการการยอมรับนับถือจากสังคม และความต้องการที่จะเข้าใจในตนเอง

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดี ที่บุคคล มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลทำนายพฤติกรรมที่เหมาะสม อันประกอบไปด้วย ความรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม

ความสนใจพิเศษ การที่เรามีความสงบและสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษซึ่งจัดว่าเป็นแรงจูงใจให้เกิดความเอาใจใส่ในสิ่งนั้นๆ มากกว่าปกติ

การเปิดรับสื่อ หมายถึง การเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เพื่อไปสู่การรับรู้สิ่งใหม่ได้แก่

1) *การเลือกเปิดรับ* หมายถึง แนวโน้มของคนเราที่จะเลือกสนใจ หรือเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความในใจที่มีอยู่เดิม

2) *การเลือกรับรู้* หมายถึง หลังจากที่ถูกเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว บุคคลก็จะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายของสารนั้น

3) *การเลือกจดจำ* หมายถึง แนวโน้มในการเลือกจดจำเนื้อหาสาระของ ข่าวสารเฉพาะส่วน

ปัจจัยภายนอก หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นจากภายนอกให้มองเห็นจุดหมายปลายทาง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือพฤติกรรมของบุคคล แรงจูงใจเหล่านี้ได้แก่

เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล หมายถึง การที่บุคคลใกล้ชิดกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้มีเป้าหมาย และพฤติกรรมที่ดีขึ้น

ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า หมายถึง คนที่มีโอกาสทราบว่า ตนจะได้รับ ความก้าวหน้าอย่างไรจากการกระทำนั้น ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้ตั้งใจและเกิดพฤติกรรมขึ้นได้

บุคลิกภาพ หมายถึง ความประทับใจอันเกิดจากบุคลิกภาพจะก่อให้เกิดแรงจูงใจ ให้เกิดพฤติกรรมขึ้นได้

เครื่องล่อใจอื่นๆ หมายถึง การมีสิ่งล่อใจหลายๆอย่าง ที่จะก่อให้เกิดแรงกระตุ้น พฤติกรรมขึ้นได้แก่การให้รางวัล

การโฆษณา หมายถึง การให้ข้อมูล ข่าวสาร เป็นการสื่อสารจูงใจผ่านสื่อโฆษณา เพื่อ จูงใจหรือโน้มน้าวใจให้กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมคล้อยตามเนื้อหาสาระที่โฆษณา

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การสื่อสารความคิดเห็น ข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ไปสู่กลุ่มประชาชน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่าง หน่วยงาน องค์กร และสถาบันกับกลุ่มเป้าหมาย

กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน หมายถึง บริบททางการสื่อสารภายในศูนย์ ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์สามารถนำผลการวิจัยไปจัดทำโครงการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์สำหรับผู้ที่ต้องการเข้ามาบำบัดรักษาการติดยาเสพติด

2. กระทรวงสาธารณสุข สามารถนำผลการวิจัยไปจัดทำโครงการสื่อสารประชาสัมพันธ์สำหรับผู้ที่ต้องการเข้ามาบำบัดรักษาการติดยาเสพติด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัด นครสวรรค์”

มีแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร
2. แนวคิด ทฤษฎีแรงจูงใจ
3. แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร
4. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร คือ ความหลากหลายด้านภูมิหลังของบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย ความอาวุโสในการทำงาน เป็นต้น โดยจะแสดงถึงความ เป็นมาของแต่ละบุคคลจากอดีตถึงปัจจุบัน ในหน่วยงานหรือในองค์กรต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยพนักงาน หรือบุคลากรในระดับต่างๆ ซึ่งมีลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกันมีสาเหตุมาจากความ แตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์หรือภูมิหลังของบุคคลนั่นเอง กรรณิการ์ เหมือนประเสริฐ (2548) ได้กล่าวว่า ในหน่วยงานองค์กรต่างๆ จะประกอบไปด้วยบุคลากรในระดับต่างๆ เป็นจำนวนมาก บุคคลแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกแตกต่าง กันนี้ มีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กร ลักษณะพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล จะเป็นดังนี้

1. เพศ ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารต่างกัน คือ เพศหญิงมีแนวโน้มมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มี ความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์ อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย (Will, 1980: 87) นอกจากนี้เพศหญิงและเพศชายมี ความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรม และสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน

2. อายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม คนที่ อายุุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมยึดถืออุดมการณ์และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่อายุมาก ในขณะที่ คนที่อายุมากมักจะมีความคิดที่อนุรักษ์นิยม ยึดถือการปฏิบัติ ระเบียบระวาง มองโลกในแง่ร้ายกว่าคนที่ มี อายุุน้อย เนื่องมาจากผ่านประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน ลักษณะการใช้สื่อมวลชนก็ต่างกัน คนที่มี อายุมากมักจะใช้สื่อเพื่อแสวงหาข่าวสารหนักๆ มากกว่าความบันเทิง

3. การศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะเป็นผู้มีความกว้างขวางและเข้าใจสารได้ดี แต่จะเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ถ้าไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลเพียงพอ

4. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ และสถานภาพทางสังคม ของบุคคลมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร เพราะแต่ละคนมีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ทศนคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกันทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล (Individual Differences Theory) ของเดอร์เฟออร์ (De Fleur, 1996) ได้เสนอหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่าง ระหว่าง ปัจเจกบุคคลดังนี้

4.4.1 มนุษย์เรามีความแตกต่างอย่างมากในองค์ประกอบทางจิตวิทยาบุคคล

4.4.2 ความแตกต่างนี้ บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาคหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากความแตกต่างกันที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

4.4.3 มนุษย์ซึ่งถูกชุบเลี้ยงภายใต้สถานการณ์ต่างๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไปอย่างกว้างขวาง

4.4.4 จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทศนคติ ค่านิยมและความเชื่อถือที่รวมเป็นลักษณะทาง(จิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไปเรียบเรียงโดย วชิรวัชร งามละม่อม)

แนวคิด ทฤษฎีแรงจูงใจ

โลเวลล์ (Lovell, 1980: 109) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า “เป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ” ปัจจัยต่างๆดังกล่าวนี้ จะเป็นสภาวะที่ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาและเราเรียกปัจจัยนี้ว่า แรงจูงใจ(Motive)

อนึ่ง ในการศึกษาเรื่องแรงจูงใจ มีคำซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน ได้แก่ คำว่า motivation กับคำว่า persuasion ซึ่งคำทั้งสองคำมีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกันเล็กน้อยในรายละเอียด ได้แก่

คำว่าจูงใจ motivation หมายถึง การนำเอาปัจจัยต่างๆ มาเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา โดยเน้นว่าบุคคลต่างก็มีพื้นฐานของประสบการณ์ความต้องการตลอดจนความรู้ ความเข้าใจในบางสิ่งบางอย่างอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่จูงใจ จะต้องพยายามค้นหาว่า บุคคลที่เขาต้องการจูงใจ มีความต้องการหรือมีความคาดหวังอย่างไร มีประสบการณ์ ความรู้ และทศนคติในเรื่องนั้นๆ อย่างไร แล้วพยายามดึงเอาสิ่งเหล่านั้นมาเป็น แรงจูงใจ(motive) ในการก่อให้เกิดปฏิกิริยาเกิดพฤติกรรม หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆขึ้น

คำว่า การจูงใจ persuasion หรืออาจมีกรณีใช้คำว่า การโน้มน้าวชักจูงใจ หมายถึงการนำเอาปัจจัยต่างๆ มาเป็นแรงผลักดันหรือชักจูงให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือเกิดปฏิกิริยา ต่างๆขึ้น โดยลักษณะจะมีการเพิ่มข้อมูล หรือให้แนวทางเพิ่มเติมแก่ผู้รับข่าวสารจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่ก่อน มิได้ดึงเอาแต่เฉพาะความต้องการหรือประสบการณ์เดิมของผู้รับข่าวสารเท่านั้น

อนึ่งการโน้มน้าวชักจูงใจนี้จะไม่มิลักษณะของการขู่เข็ญบังคับหรือการให้แรงจูงใจในทางลบ เช่นการลงโทษแต่จะเป็นการให้แรงจูงใจในลักษณะของการสร้างสรรค์หรือการขอความร่วมมือมากกว่าเช่น การให้ข่าวสารใหม่การให้รางวัล เป็นต้น

ลักษณะของพฤติกรรมที่มีแรงจูงใจ

เมื่อใดก็ตามที่เกิดมีแรงจูงใจขึ้นในอินทรีย์จะทำให้เกิดการเคลื่อนไหวหรือปฏิกิริยาต่างๆ เพื่อให้สามารถถึงเป้าหมายที่ก่อให้เกิดความพอใจได้

ทั้งนี้เพราะ พฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต เป็นไปโดยมีจุดหมายปลายทาง หรือมีเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เสมอ คำว่าแรงจูงใจ จึงเป็นคำที่กินความหมายถึงพฤติกรรมนานาชนิด ที่มีเป้าหมายทั้งหมด ซึ่งสิ่งมีชีวิต แสดงออกมา พฤติกรรมต่างๆ ที่มีแรงจูงใจจะมีลักษณะแตกต่างกับพฤติกรรมที่ไม่ได้มีแรงจูงใจ ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่มาจากแรงจูงใจจะมีลักษณะที่เรียกว่า homeostatic คือร่างกายจะเกิดความตึงเครียดเมื่อไม่ได้รับตอบสนองบางอย่าง ดังนั้นความตึงเครียดนี้จะขับอินทรีย์ให้เสาะหาทางบำบัดความต้องการนั้น

2. หากลักษณะของแรงจูงใจมีความหนักแน่นเข้มแข็งเท่าไรอินทรีย์ก็จะมีความว่องไวในอันที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายที่จะตอบสนองแรงจูงใจนั้นมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

3. พฤติกรรมที่มีแรงจูงใจจะมีลักษณะเป็นวงจรคือจะเริ่มจากมีแรงขับหรือแรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆขึ้นเพื่อเสาะหาวิธีลดแรงขับจนในที่สุดก็ไปถึงขั้นการบรรลุเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของความต้องการเมื่อสามารถตอบสนองแรงจูงใจที่เกิดขึ้นได้สมใจ

4. แรงจูงใจจะทำให้พฤติกรรมและประสบการณ์ของอินทรีย์ เป็นไปในลักษณะที่มีทางเลือกให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ธรรมชาติของแรงจูงใจ (nature of motivation persuasion)

พวกเราบางคนก็เคยเลื่องสुन्छและฝึกหัดให้จับมือด้วยทุกครั้งที่ทำให้ขนม ถ้าเราลองสังเกตพฤติกรรมของสุนัขตัวนั้น จะเห็นได้ว่ามันจะทำท่าดีใจกระดิกหางและนั่งลงยกมือให้จากทุกครั้งที่เราถือขนมพฤติกรรมที่สุนัขแสดงนี้ เราเรียกว่าเป็นพฤติกรรมที่ทำอย่างมีแรงจูงใจ อันเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากแรงขับภายใน และเป็นการกระทำอย่างมีทิศทางซึ่งเป็นการพร้อมกับความหมายของคำว่า จูงใจที่พูดถึงแรงผลักดันให้อินทรีย์ แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทางและจุดมุ่งหมายนั่นเองมนุษย์เราก็ไม่แตกต่างไปจากสัตว์ชนิดอื่น ในข้อนี้เช่นเวลาที่เรากัดความกลัวมากๆ ความกลัวจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เราหนี ยิ่งกลัวมากอาจจะวิ่งเร็วขึ้นหรือความหิวจะทำให้เรานั่งอยู่ไม่ติด ต้องลุกออกไปหาอาหารรับประทาน เวลาแล้วหิวเราจะไม่ไปนอนหลับหรือห้องนอนหรือห้องน้ำแต่เราจะมุ่งตรงไปยังห้องครัวเลยทีเดียวแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนจับต้องไม่ได้ แต่เป็นความคิดที่จะตอบคำถามเราได้ ว่าทำไมคนเราจึงได้แสดงพฤติกรรมต่างๆออกมา หรือทำไมคนเล่นหลายคนจึงทำอะไรแตกต่างกัน ไปในสถานการณ์เดียวกันเช่น คนคนหนึ่งไม่สนใจในการทำงานวิจัยให้จริงๆจึ่จะทำไปเรื่อยๆแบบเสียไม่ได้เพราะบริษัทที่เขาทำอยู่เป็นของบิดาของเขาเองเขาจึงแน่ใจว่าจะไม่มีใครกล้าไล่เขาออกได้ อย่างไรก็ตามเขาก็มีกินตลอดชีวิตขณะที่อีกคนต้องตั้งใจทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของอนาคตตนเพราะเขาเป็นเพียงลูกจ้างธรรมดาธรรมดาของบริษัท ซึ่งจะถูกปลดออกเมื่อไหร่ก็ได้ อันที่จริง คนทั้งสองคน

อาจมีความสามารถเฉพาะตัวเท่าเทียมกันแต่แรงจูงใจ ที่มีในการกระทำนั้นแตกต่างกัน จึงจะเห็นได้ว่าความสามารถในการทำพฤติกรรม จะไม่เหมือนกันกับพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพราะพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น ถ้าขาดแรงจูงใจก็อาจเป็นเพียงพื้นผิวของพฤติกรรมเท่านั้น คนที่ไม่อยากทำงานจึงไม่ได้หมายความว่าเขาทำงานไม่เก่งหรือทำงานไม่ได้

ความสำคัญของการจูงใจ

จากการที่เราเคยพูดถึงเรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ ว่าเป็นไปโดยมีจุดหมายปลายทาง หรือมีเป้าหมายอย่างหนึ่งอย่างใดอยู่เสมอแต่กล่าวแล้วซึ่งก็สอดคล้องกับการจูงใจที่มีจุดมุ่งไปสู่จุดสูงสุด มุ่งหมาย หรือเงื่อนไขที่ต้องการ พฤติกรรมส่วนใหญ่ก็มักจะมีแนวทางมุ่งไปยังเป้าหมายที่สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการสนองความต้องการพื้นฐานทางกายภาพให้สมดังความต้องการนั้นๆ เช่น มนุษย์จะมีความต้องการทางร่างกายทำให้ต้องกินนอนขับถ่าย อยู่ตลอดเวลา คนเราจะมีวิธีในการที่จะหาวิธีสนองความต้องการเหล่านั้น การศึกษาเรื่องของแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้เราเข้าใจถึงพฤติกรรมและวิธีการ สร้างหนทางเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการ

ในชีวิตประจำวัน เราอาจไม่รู้สึกรู้ว่า เราเองมีความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจอยู่น้อย เพราะเมื่อเวลาเราร้อน เราอาจลุกไปเปิดพัดลม เราตกใจซื้อเสื้อสีฟ้า เพราะเป็นสีที่แฟนของเราโปรดปราน นี่คือการสังเกตการณ์ที่เราได้สัมผัสกับเรื่องราวของการจูงใจอยู่ตลอดเวลา โดยที่เราเองอาจไม่รู้สึกรู้ว่าเลย ดังนั้นการวิเคราะห์เรื่องแรงจูงใจของนักจิตวิทยาจึงมุ่งไปที่ความคิดเกี่ยวกับความต้องการ (need) และแรงขับ(drive)

แรงขับที่ผลักดันออกมา ให้เกิดความต้องการแรงขับที่ผลักดันออกมา ให้เกิดความต้องการนั้นจะทำให้เกิดภาวะตึงเครียดอันเป็นผลให้นำไปสู่การเกิดพฤติกรรม บางอย่าง เพื่อตอบสนองหรือลดความตึงเครียดนั้น เมื่อได้บรรลุเป้าหมาย ขั้นตอนของพฤติกรรมก็จะจบลงเมื่อร่างกายได้กลับสู่ สภาพความสมดุลอีกครั้งหนึ่ง

เราจะสามารถเข้าใจในเรื่องของการจูงใจได้ดีขึ้น ถ้าเราศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีของแรงจูงใจเสียก่อนไม่มีทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีเดียวที่สามารถอธิบายแรงจูงใจทางจิตใจของคนได้ทั้งหมด แต่ก่อนเราเคยมีความเชื่อกันว่า แรงจูงใจของคนเกิดจากแรงผลักดันทางด้านสรีระเช่นความหิวความกระหาย และเพศอันเป็นแรงผลักดันขั้นปฐมภูมิ ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากเกิดความไม่สมดุลขึ้นในร่างกาย ก็จะทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนให้เกิดพฤติกรรมขึ้นได้มีผู้เสนอทฤษฎีหลายทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงพฤติกรรมอันเกิดจากแรงจูงใจโดยแต่ละทฤษฎีเชื่อว่าแรงจูงใจเกิดจากสาเหตุต่างๆ คือ

1. เกิดจากความต้องการความสุขส่วนตัว (Hedonistic) คือความเชื่อว่ามูลเหตุสำคัญของมนุษย์ ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ ก็เพราะมนุษย์ต้องการที่จะหาความสุขส่วนตัวและพยายามหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

2. เกิดจากสัญชาตญาณ(Instinctual) คือความเชื่อที่ว่าคนเราจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ได้โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้เนื่องจากสัญชาตญาณที่มีมาพร้อมกับการเกิดของมนุษย์เช่นปฏิกิริยาตอบสนองต่ออาหารน้ำหรือสิ่งเร้าทางเพศเป็นต้น แรงจูงใจจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆตามการเจริญเติบโตของคนและสัญชาตญาณจะเป็นสิ่งที่กำหนดขั้นตอนของปฏิกิริยาตอบสนองกับสิ่งแวดล้อมต่างๆในชีวิตมนุษย์ไว้เรียบร้อยแล้ว

3. เกิดจากการมีเหตุผล(Cognitive)แนวความคิดนี้เชื่อในเรื่องของความสามารถ ในการมีเหตุผลที่จะตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆโดยคิดว่าคนเรามีความตั้งใจและปรารถนาของมนุษย์ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่างๆขึ้น ผู้ที่เชื่อตามแนวความคิดนี้ คิดว่าคนเราทุกคนต้องมีอิสระที่จะกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งต่างๆโดยที่มีเหตุผลและรู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ต้องการอะไรและไม่ได้สนใจว่าสาเหตุของพฤติกรรมนั้น คืออะไร

4. เกิดจากแรงขับ(Drive) แนวความคิดนี้ เป็นที่ยกย่องในวงการจิตวิทยาและในปัจจุบันเชื่อว่าพฤติกรรมและอุปนิสัยของมนุษย์ เราจะมีส่วนสัมพันธ์กับแรงขับดังกล่าว การที่คนเรามีความแตกต่างกันไปก็เพราะผลอันสืบเนื่องมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ได้สะสมมาเป็นเวลานานตามระบบของการตอบสนองความต้องการของแรงขับต่างๆ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (maslow's theory of growth motivation)

มาสโลว์เป็นผู้ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ เป็นผู้ที่เน้นเกี่ยวกับความสามารถของแต่ละบุคคล ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เขากล่าวว่ามนุษย์จะมีสัญชาตญาณโดยธรรมชาติที่จะค้นหาสิ่งแปลกๆใหม่ๆและจะพัฒนาเรื่อยๆ แม้ว่าคนอื่นจะมองไม่เห็นก็ตามทฤษฎีของเขานิยามว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการที่สนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการของมนุษย์ ก็มีมากมายหลายอย่างด้วยกันซึ่ง มนุษย์ได้เรียงลำดับไปตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุด โดย ที่มนุษย์จะมีความต้องการ ในขั้นมูลฐาน ก่อนเมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว จึงมีความต้องการขั้นสูงสุดต่อไป มาสโลว์กล่าวว่า มนุษย์เราทุกคนต่างพยายามดิ้นรนเพื่อต่อสู้จุดมุ่งหมายของตนเองแต่เนื่องจากการที่มนุษย์มีความแตกต่างกัน ฉะนั้น การที่จะได้รับการตอบสนองถึงขั้นไหนย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละบุคคล

ลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์สามารถกล่าวโดยสังเขปดังนี้

1.ความต้องการทางด้านร่างกาย(Physiological needs) ได้แก่ปัจจัย 4 อันเป็นความจำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกคนได้แก่อาหารเครื่องนุ่งห่มยารักษาโรคและที่อยู่อาศัยซึ่งถ้าไม่ได้รับการตอบสนองในขั้นนี้แล้วก็จะไม่มีความต้องการในขั้นต่อไป

2. ความต้องการความปลอดภัย(Safety needs) บุคคลจะรู้สึกมีความปลอดภัย เมื่อสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เรารู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดี และไม่ชอบที่จะต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ความต้องการนี้จะเห็นได้ชัดในเด็กซึ่งจะกลัวคนแปลกหน้าหรือแม้แต่ผู้ใหญ่ที่ต้องไปอยู่ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เพราะสถานการณ์ เช่นนั้น ทำให้ขาดความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย

3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ(Love and belonging needs) คนทุกคนต้องการความรักจากผู้อื่นและขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะได้มีโอกาสรักผู้อื่นด้วยเราจะรู้สึกเหงาว่าเหว หากรู้สึกว่าเรากำลังอยู่คนเดียวหรือไม่มีคนรัก แล้วไม่รู้ ว่าจะรักใคร ฉะนั้นความต้องการในขั้นนี้ จึงเป็นความจำเป็น อย่างหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ที่จะต้องแสวงหา

4. ความต้องการการยอมรับนับถือ และเห็นว่าตนเองมีคุณค่าต่อสังคม(Esteem needs) คนเราจะไม่เกิดความสุขหรือความภูมิใจหากเรารู้สึกว่าตัวเองมีฐานะเท่ากับคนอื่น ๆ ในสังคมทั่วไป หรือยิ่งถ้าเกิดความรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อย ด้อยคุณค่ากว่าคนอื่นก็จะมีรู้สึกสิ้นหวังไม่มีความสุขยิ่งขึ้น ฉะนั้น คนจึงต้องดิ้นรนเพื่อยกฐานะของตนเองให้มีคุณค่าในสายตาของสังคมหรือกลุ่ม ความ

ต้องการนี้หากได้รับการตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจ การยกย่องจากสังคมจะเป็นเสมือนรางวัลอันจะสร้างความพอใจและคุณค่าให้แก่ชีวิต

5. ความต้องการที่จะเข้าใจในตนเอง(Self actualization) เรามักจะถามตัวเองหรือถูกถามกันอยู่บ่อยบ่อย ว่า เราเองเข้าใจตนเองได้ดีแค่ไหน หรือคิดเอาว่าเราเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ ทั้งๆ ที่ ความจริงไม่ใช่คนทุกคนจะมีความสุขหากทราบว่าตัวเองนั้นเป็นอย่างไรต้องการอะไรกันแน่อมรับความจริงทั้งในจุดเด่นหรือจุดบกพร่องในตัวของเขาความต้องการนี้คือความต้องการที่แต่ละคนอยากได้อาจจะเป็นในสิ่งที่ตัวเองสามารถเป็นได้ดีที่สุดอย่างเช่น ชายคนหนึ่งสามารถที่จะเลือกงานที่ถูกต้องและมีความสุขกับการทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ เขาอาจจะ สละยศ ตำแหน่งจากรับราชการ ซึ่งสังคมทั่วไปมองว่าเป็นงานที่มีเกียรติออกมาเปิดร้านขายข้าวแกงเพราะเขาทราบถึงความต้องการของตัวเองได้ดีว่างานนี้เป็นงานที่เขาพอใจและทำได้ดียิ่งเขาไม่ได้รู้สึกมีปมด้อยแต่อย่างใด แต่กลับมีความสุขที่ได้ทำงานในสิ่งที่เขาชอบและพอใจที่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้อย่างดีที่สุด

ประเภทของการจูงใจนักจิตวิทยาได้แบ่งการจูงใจออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การจูงใจภายใน(Intrinsic motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการในการทำการเรียนรู้ หรือแสวงหาบางอย่างด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้บุคคลอื่นมาเกี่ยวข้องเช่นนักเรียนสนใจเล่าเรียนด้วยความรู้สึกลึกซึ้งในตัวของเขาเองไม่ใช่ถูกบิดามารดาบังคับ หรือเพราะมีสิ่งล่อใจใดๆ การจูงใจประเภทนี้ได้แก่

1.1 ความต้องการ (need) เนื่องจากทุกคนมีความต้องการที่อยู่ภายใน อันจะทำให้เกิดแรงขับแรงขับนี้จะก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายและความพอใจเช่น นักเรียนต้องสอบให้ได้ อันเป็นแรงจูงใจให้พยายามทำความเข้าใจกับบทเรียน เพื่อให้ได้ มาซึ่งความสำเร็จ

1.2 เจตคติ(attitude) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดี ที่บุคคล มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลทำนาพฤติกรรมที่เหมาะสมเช่น เด็กนักเรียนรักครูผู้สอน และพอใจวิธีการสอนทำให้เขามีความสนใจตั้งใจเรียนเป็นพิเศษ

1.3 ความสนใจพิเศษ (special interest) การที่เรามีความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องใดเป็นพิเศษก็จัดว่าเป็นแรงจูงใจให้เกิดความเอาใจใส่ในสิ่งนั้นๆ มากกว่าปกติเช่นเด็กนักเรียนสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องของเครื่องบิน เขาก็พยายามศึกษาและใช้เวลาว่างทดลองประดิษฐ์ซึ่ง ก็จะช่วยให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้

1.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับสื่อ

การเปิดรับสื่อเปรียบเสมือนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เพื่อไปสู่การรับรู้สิ่งใหม่ ในการใช้สื่อนั้นผู้รับสารจะใช้สื่อใดก็ตามจะมีการเลือกและการแสวงหาเพื่อให้สามารถตอบสนอง ความต้องการของตนได้โดยมีทฤษฎีกระบวนการเลือกสรรข่าวสาร (Selective Exposure) ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้สื่อของมนุษย์ ประกอบด้วยกลั่นกรอง 3 ชั้น ดังนี้(Klapper,1960 อ้างในถึง สุกัญญา อำแพงแสง,2546)

1.4.1 การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) หมายถึงแนวโน้มของคนเราที่จะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความในใจที่มีอยู่เดิมรวมทั้งพยายามหลีกเลี่ยง ไม่สื่อสารในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจของตน หรือทัศนคติที่มีอยู่เดิม

1.4.2 การเลือกรับรู้ (Selective Perception) หลังจากที่บุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว บุคคลก็จะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายของสารนั้นตามทัศนคติ ประสบการณ์ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง สภาวะร่างกาย หรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น ดังนั้น บุคคลมักจะบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่พอใจของตน

1.4.3 การเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำเนื้อหาสาระของ ข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ เข้าไว้เป็นประสบการณ์ของตนเอง เพื่อจะนำไปใช้ในโอกาสต่อไปด้วย และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ เรื่องที่ขัดแย้ง หรือ เรื่องที่ค้านกับความคิดของตนเอง ดังนั้น การเลือกจดจำเนื้อหาของสารที่ได้รับเท่ากับเป็นการช่วยเสริมให้ทัศนคติหรือความเชื่อเดิมของผู้รับสารให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น กล่าวคือ ความพร้อมที่จะจดจำสารของผู้รับสารจึงมักเกิดขึ้นกับคนที่พร้อมจะเข้าใจ และพร้อมที่จะลืมสำหรับ คนที่ไม่พร้อมจะเข้าใจ พิระ จิโรโสณ (2547: น. 637-639)

การจูงใจภายนอก (External motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นจากภายนอกให้มองเห็นจุดหมายปลายทาง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือพฤติกรรม ของบุคคล แรงจูงใจเหล่านี้ได้แก่

2.1 เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล คนที่มีเป้าหมายในการกระทำใดโดยอ้อมกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้มีพฤติกรรมที่ ดี และเหมาะสม เช่น พนักงานทดลอง มีเป้าหมายที่จะได้รับการบรรจุเข้าทำงาน จึงพยายามตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ

2.2 ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า คนที่มีโอกาสทราบว่า ตนจะได้รับความก้าวหน้าอย่างไรจากการกระทำนั้น ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้ตั้งใจและเกิดพฤติกรรมขึ้นได้เช่น น้องเห็นพี่ประสบความสำเร็จก้าวหน้าจากการเรียน ก็พยายามให้เป็นเช่นนั้นได้บ้าง ทำให้มีกำลังใจที่จะเรียนอย่างเต็มที่

2.3 บุคลิกภาพ ความประทับใจอันเกิดจากบุคลิกภาพจะก่อให้เกิดแรงจูงใจ ให้เกิดพฤติกรรมขึ้นได้เช่นครูอาจารย์ ก็ต้องมีบุคลิกภาพทางวิชาการที่น่าเชื่อถือถือนักปกครองผู้จัดการ จะต้องมีความบุคลิกภาพของนักบริหารหรือผู้นำที่ดี หรือแม้แต่พนักงานแนะนำความงามก็อาจจะสามารถจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าได้ ด้วยคุณสมบัติทางด้านบุคลิกภาพเป็นต้น

2.4 เครื่องล่อใจอื่นๆ มีสิ่งล่อใจหลายๆอย่าง ที่จะก่อให้เกิดแรงกระตุ้นพฤติกรรมขึ้นเช่นการให้รางวัลอันเป็นเครื่องกระตุ้นให้อยากและทำ หรือลงโทษซึ่งการกระตุ้น มิให้การกระทำใน สิ่งที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้การชมเชยการติเตียนการประกวดการแข่งขัน หรือแม้แต่การทดสอบก็จัดว่าเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมได้ทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่าเป้าหมายที่คนต้องการก็คือสิ่งเร้าใจเช่น เด็กที่อยากได้ขนมขมขมก็คือ สิ่งล่อใจที่ทำให้เขาช่วยแม่เขากวาดบ้านถูบ้านเพื่อได้เงินไปซื้อขนม แต่เมื่อใดก็ตาม ที่เขาบรรลุเป้าหมายหรือได้ สิ่งที่ล่อใจเรียบร้อยแล้ว เขาก็มักจะหมดแรง จูงใจ ที่จะทำต่อไป คือ เลิกช่วยแม่เพราะเขาอิ่มท้อง ได้สิ่งที่ต้องการแล้ว

2.5 S.W. William Pattis กล่าวว่า "การโฆษณา หมายถึง การสื่อสารในรูปแบบใด ๆ ซึ่งเจตนาที่จะกระตุ้นผู้ที่มี ศักยภาพในการซื้อและการ ส่งเสริมในด้านการจำหน่ายสินค้าและบริการ รวมถึงการสร้างประชาคม การกระทำการ เพื่อก่อให้เกิดการสนับสนุนทางการเมือง การขาย ความคิด

หรือการเสนอความคิดเห็น หรือสาเหตุต่างๆ และการ กระทำ เพื่อให้ประชาชนเห็นคล้อยตาม หรือปฏิบัติไปในทางที่ผู้โฆษณาประสงค์"

2.6 Cutlip and Center (1978) นักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาได้ เสนอแนวความคิดไว้ ว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการติดต่อสื่อสาร (communication) และความคิดเห็นจากองค์การไปสู่ประชาชน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นหรือ ประชามติ (public opinion) ที่ประชาชนมีต่อองค์การโดยมุ่งที่จะสร้างและตอบสนอง ผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายระหว่างองค์การกับประชาชน จากแนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นงานสร้างสรรค์ที่ ก่อให้เกิดความรู้ และความเข้าใจอันดีแก่ประชาชน เพื่อสร้างสัมพันธภาพความกลมเกลียว ราบรื่นระหว่างองค์การกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ยังมีส่วนช่วยให้ องค์การสามารถปรับตนเองให้สอดคล้องกลมกลืนกับสังคมได้

แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร

ยอร์จ เอ มิลเลอร์ (George A. miller) ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งกระบวนการสื่อสาร (Communication Process) โดยทั่วไปเริ่มต้นจากผู้ส่งข่าวสาร (Sender) ทำหน้าที่เก็บรวบรวม แนวความคิดหรือข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เมื่อต้องการส่งข่าวไปยังผู้รับข่าวสาร ก็จะแปลงแนวความคิดหรือข้อมูล ที่เกี่ยวข้องออกมาเป็น ตัวอักษร น้ำเสียง สี การเคลื่อนไหว ฯลฯ ซึ่งเรียกว่าข่าวสาร (Message) จะได้รับการใส่รหัส (Encoding) แล้วส่งไปยังผู้รับข่าวสาร (Receivers) ผ่านสื่อกลาง (Media) ในช่องทางการสื่อสาร (Communication Channels) ประเภทต่าง ๆ หรืออาจจะถูกส่งจากผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสารโดยตรงก็ได้ ผู้รับข่าวสาร เมื่อได้รับข่าวสารแล้วจะถอดรหัส (Decoding) ตามความเข้าใจและประสบการณ์ในอดีต หรือสภาพแวดล้อมในขณะนั้น และมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับไปยังผู้ส่งข่าวสารซึ่งอยู่ในรูปของความเข้าใจ การตอบรับ การปฏิเสธหรือการนิ่งเงียบก็เป็นได้ ทั้งนี้ข่าวสารที่ถูกส่งจากผู้ส่งข่าวสาร อาจจะไม่ถึงผู้รับข่าวสารทั้งหมดก็เป็นได้ หรือข่าวสารอาจถูกบิดเบือนไปเพราะในกระบวนการสื่อสารย่อมมีโอกาสเกิดสิ่งรบกวน หรือตัวแทรกแซง (Noise or Interferes) ได้ ทุกขั้นตอนของการสื่อสารประกอบไปด้วย 1. ผู้ส่งสาร (Sender) 2. ข้อมูลข่าวสาร (Message) 3. ช่องทางการสื่อสาร (Media) และ 4. ผู้รับสาร (Receivers)

แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพยาได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้นพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ที่ใช้ในปัจจุบันได้กำหนดความหมายสิ่งเสพติดให้โทษดังนี้ สิ่งเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ มีอาการขาดยาเมื่อไม่ได้เสพ มีความ

ต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และทำให้สุขภาพทรุดโทรม(องค์การอนามัยโลก)

สาเหตุของการติดยาเสพติด

1. สาเหตุจากการถูกชักชวน วัยรุ่นส่วนใหญ่มีสัณฐานต้องการอยู่ร่วมกัน ต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นถ้าเพื่อนฝูงชักชวนให้ลองย้อมขัดไม้ได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเข้ากับเพื่อนไม่ได้ จึงทำให้วัยรุ่นต้องยอมใช้ยาเสพติดตามการชักชวนของเพื่อน

2. สาเหตุจากอยากลอง ความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง อยากรู้รสชาติ อยาก โดยคิดว่าคงไม่ติดง่าย ๆ แต่เมื่อลองเสพเข้าไปแล้วมักจะติด เพราะยาเสพติดในปัจจุบัน เช่น เฮโรอีน ติดง่ายมาก เพียงเสพไม่กี่ครั้งก็ติดแล้ว

3. สาเหตุจากความกดดันในครอบครัว มีส่วนผลักดันให้สมาชิกในครอบครัวหันไปใช้ยาเสพติดได้ ซึ่งความกดดันในครอบครัวมีแตกต่างกันไป เช่น

- พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน ลูกเกิดความรำคาญใจที่เห็นสภาพเช่นนั้น ทำให้เบื่อบ้าน จึงทำให้ใช้เวลาว่างที่มีไปคบเพื่อนนอกบ้านจนกว่าจะถึงเวลาอนิจจังกลับบ้านและในที่สุดก็หันไปสูยาเสพติด

- พ่อแม่หย่าร้าง ต่างคนต่างมีภรรยาหรือสามีใหม่ ทำให้ขาดความสนใจในลูกเท่าที่ควร เด็กในวัยรุ่นส่วนใหญ่มีความกดดันสูง ประกอบกับความน้อยใจว่าพ่อแม่ไม่รัก รู้สึกว่าเหว่ จึงได้หันไปใช้ยาเสพติด

- พ่อแม่ที่ไม่เข้าใจลูก ทำให้หันไปใช้ยาเสพติดมิใช่ว่ามีเฉพาะวัยรุ่นที่ยากจน หรืออยู่ในสถานกำพร้า ฯลฯ วัยรุ่นที่มีพ่อแม่ร่ำรวยก็มีโอกาสติดยาเสพติดได้ เพราะความที่พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก คิดว่าหากต้องการอะไรพ่อแม่ก็ทำให้ได้โดยใช้เงิน แต่ความจริงเด็กหรือวัยรุ่นก็มีจิตใจอยากร่วมกันรับรู้ในกิจกรรมของครอบครัว ต้องการให้พ่อแม่ยกย่องเมื่อทำกิจกรรมดี เช่น สอบไล่ได้ที่ดี ๆ หรือได้รับคำชมเชยเมื่อช่วยเหลือผู้อื่น ย่อมต้องอยากเล่าให้พ่อแม่ฟังในเรื่องราวต่างๆ แต่ปรากฏว่าเมื่อกลับมาถึงบ้านพ่อแม่มีการกีดกัน ไม่มีความสนใจ ไม่มีความดีที่ไม่เคยรู้ เมื่อเป็นเช่นนี้บ่อยๆ เด็กก็เสียใจ ในที่สุดก็กลายเป็นคนเหินห่าง ว้าเหว่ และหันไปใช้ยาเสพติดได้

- พ่อแม่ที่แสดงออกในการรักลูกไม่เท่ากัน การเอาใจใส่ที่แสดงออกต่อลูกทุกคนควรเหมือนกันและพ่อแม่ที่ลูกหลายคนไม่ควรตั้งความหวังสูงนัก อยากให้ลูกเรียนเก่ง สอบได้ที่ 1 ทุกคนต้องการเช่นนี้ แต่ควรยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าการเรียนเก่งนั้นขึ้นอยู่กับหลายๆ ประการ เช่น สติปัญญา ความเอาใจใส่ของเด็กเอง ฉะนั้น เมื่อมีลูก 2-3 คน อาจจะบางคนเรียนเก่ง ลูกคนที่เรียนไม่เก่งก็สมควรได้รับการตำหนิจากพ่อแม่ เพราะสติปัญญาคนเราไม่เท่ากัน มีพ่อแม่บางคนพยายามชมเชยยกย่อง ลูกคนเรียนเก่งให้ลูกที่เรียนไม่เก่งฟังเสมอๆ

4. สาเหตุทางกาย ความเจ็บป่วยทางกาย เช่น ต้องถูกผ่าตัดหรือเป็นโรคปวดศีรษะ เป็นโรคประสาท เป็นหิด ได้รับความทรมานทางกายมาก ผู้ป่วยต้องการบรรเทา พยายามช่วยตัวเองมานานไม่หาย จึงหันเข้าหาหาเสพติดจนติดยาในที่สุด

5. สาเหตุจากความคั่นอง บุคคลประเภทนี้มีความอยากลอง ซึ่งรู้แน่แกใจว่ายาเสพติดให้โทษไม่ดี แต่ด้วยความคั่นองเพราะเป็นวัยรุ่นไม่เกรงกลัวอะไร ต้องการแสดงความเก่งกล้าอวดเพื่อน ขาดความยั้งคิด จึงชักชวนกันเสพจนติดในที่สุด

6. สาเหตุจากความจำเป็นในอาชีพบางอย่าง เช่น ผู้ทำงานกลางคืน นักดนตรี คนขับรถเมล์ คนขับรถบรรทุก ผู้ทำงานในสถานประกอบการ ผู้มีอาชีพเหล่านี้ใช้ยาเสพติด โดยหวังผลให้สามารถประกอบการงานได้ เช่น บางคนใช้เพราะฤทธิ์ยาช่วยไม่ให้ง่วง บางคนใช้เพื่อย้อมใจให้เกิดความกล้า

7. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ คือ การไม่มีงานทำ หรือมีรายได้ไม่พอรายจ่าย รวมทั้งใช้จ่ายเงินเกินตัว แม้จะทราบว่ายาเสพติดผิดกฎหมาย แต่เพื่อความอยู่รอดของตนเองจึงยอมไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยขั้นแรกอาจเป็นเพียงคนช่วยส่งยาเสพติดแต่การอยู่ใกล้ซิดยาบ่อยๆ ในที่สุดเป็นผู้ส่งยาและติดยา บางคนแม้จะมีพอกินพอใช้ คิดอยากรวยทางลัดก็เป็นทางให้ไปสูยาเสพติดได้

8. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีผู้ติดยาเสพติดจำนวนไม่น้อย มีความตั้งใจที่จะพยายามเลิกเสพ โดยเข้ารับการบำบัดรักษาจากทั้งภาครัฐและเอกชน แต่เมื่อหายแล้วปรากฏว่าสังคมไม่ยอมรับ เช่น ในครอบครัวตนเองยังแสดงท่าทีดูถูกเหยียดหยามรังเกียจ หรือไปสมัครเข้าทำงานก็ถูกปฏิเสธ เนื่องจากมีประวัติเคยติดยาเสพติด คนเหล่านี้จำเป็นต้องมีชีวิตรอดอยู่รอด ดังนั้น เมื่อสังคมไม่ยอมรับจึงหันกลับไปอยู่ในสังคมยาเสพติดเช่นเดิม

9. สาเหตุจากอยู่ในแหล่งที่มียาเสพติด สถานที่อยู่อาศัย ที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีการมั่วสุมยาเสพติดและค้ายาเสพติดก็อาจเป็นสาเหตุให้ถูกชักจูงหรือล่อลวงให้ติดยาเสพติดได้ง่าย

10. ขาดความรู้ในเรื่องยาและยาเสพติด คนบางคนทดลองใช้ยาเสพติดเพราะไม่รู้จักและไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติด บางคนอาจเคยได้ยินโทษพิษภัยของยาเสพติด แต่ไม่รู้จักชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียกอาจถูกหลอกให้ทดลองใช้และเกิดเสพติดขึ้นได้ เช่น คนส่วนใหญ่รู้ว่าเฮโรอีนเป็นยาเสพติดและไม่คิดจะลอง แต่หลายคนอาจไม่รู้ว่าผงขาวคือเฮโรอีน เมื่อเพื่อนมาชักชวนว่าให้ลองเสพผงขาวแล้วจะเทียวผู้หญิงสนุก จึงได้ลองเสพโดยไม่ทราบว่ามันจะเป็นเฮโรอีน นอกจากนี้ถ้าคนเรามีความรู้เรื่องการใช้ยาบ้างก็จะไม่ใช่ยาที่ไม่มีผลลาก

ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติด แบ่งได้หลายรูปแบบ ตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ ผื่น เอ็กซ์ตาซีแบ่งตามแหล่งที่เกิด ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท แบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 5 ประเภท

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด หมายถึง การดำเนินงานเพื่อแก้ไขสภาพร่างกาย และจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้เลิกจากการเสพ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด แบ่งออกเป็น 3 ระบบคือ

1. ระบบสมัครใจ หมายถึง ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน
2. ระบบต้องโทษ หมายถึง ผู้ติดยาเสพติดที่กระทำความผิดและถูกคุมขัง จะได้รับการบำบัดรักษา ในสถานพยาบาลที่กำหนดได้ตามกฎหมาย เช่น ทณฑสถานบำบัดพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรมหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง กระทรวงยุติธรรม
3. ระบบบังคับบำบัด หมายถึง ผู้ที่ทางราชการตรวจพบว่ามีสารเสพติดในร่างกาย จะต้องถูกบังคับบำบัดตาม (บ้านจอมยุทธ ,2543 ออนไลน์)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาเหตุและแรงจูงใจในการเสพยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ประจัน มณีนิล, 2541) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุและแรงจูงใจในการเสพยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนและผลของยาเสพติด รวมทั้งทรงสนะและมาตรการที่มีต่อการแก้ไข ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการการวิจัยจำนวน 479 คน เป็นผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจำคุก ตามความผิดแห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ซึ่งประกอบด้วยเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 150 คน เรือนจำจังหวัดปัตตานี จำนวน 140 คน เรือนจำ จังหวัดยะลา จำนวน 92 คน และเรือนจำจังหวัดนราธิวาส จำนวน 97 คน ในกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นชาย จำนวน 471 คน เป็นหญิง จำนวน 8 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นโสดอายุอยู่ระหว่าง 24-28 ปี มีสถานภาพทางการศึกษาและเศรษฐกิจต่ำ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย และเก็บรวบรวม ข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครง เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 479 คน แล้วนำมา ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) และอีกวิธีคือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-dept interview) เป็นการศึกษาประวัติชีวิตและประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่างประกอบ กันเป็นสำคัญผลการศึกษาพบว่า สาเหตุและแรงจูงใจในการเสพยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนที่สำคัญมี อยู่ 3 ประการ ด้วยกันคือ ประการแรก สาเหตุจากบุคลิกภาพ เฉพาะตัวของผู้ติดยาเสพติดที่เกิด ความคิดเกี่ยวกับตัวเองในทางที่ไม่ดี มีปมด้อย จึงเรียนรู้และรับเอาสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายไว้ ชื่นชอบไป ในทางที่ชั่วร้ายเสียหาย มากกว่าที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เป็น "ทางออก" สำหรับชีวิตโดยการ ใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดสำหรับตนเอง ประการที่สอง พฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่บกพร่องของ "ระบบ ครอบครัว" ที่ขาดการขัดเกลาขาดการอบรมสั่งสอน และไม่เอาใจใส่ในการเลี้ยงดูเท่าที่ควรโดยเฉพาะ ผู้ชาย (พ่อ) ไม่ว่าจะเป็นพุทธหรือมุสลิม จะมีเวลาว่างมากแต่ไม่ค่อยมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู เท่าใดนัก ภาระหนักส่วนใหญ่จึงตกแก่ผู้เป็นเพศแม่มากที่สุด รวมทั้งบรรยากาศภายในครอบครัวที่ไม่ เป็นมิตรต่อกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น จึงเป็นผลทำให้ผู้ติดยาเสพติดมี ปัญหาเบื่อหน่ายครอบครัวและมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ประการที่สาม สาเหตุมาจากสังคมสิ่งแวดล้อม และชุมชน ที่เต็มไปด้วยยาเสพติดซึ่งหาซื้อขายกันได้ง่าย มีการซื้อขายเฮโรอีนหรือสารเสพติดกันแม้ กระทั่งในกลางทะเล ซึ่งยากแก่การจับกุมของตำรวจและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสำหรับมาตรการที่จะ นำมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในจังหวัดชายแดนภาคใต้และในประเทศ ไทยขณะนี้ก็คือกฎหมายและการบังคับใช้ จะต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัดจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้ง บทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดให้หนักขึ้น โดยผู้กระทำผิดส่วนมากได้ระบุว่า การลงโทษจำคุกให้สูงขึ้น และโทษประหารชีวิตจะสามารถแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้เป็นอย่างดีและมี ประสิทธิภาพมากที่สุด

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ (เกยูร ชิวหากาญจน์, 2541) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิง ปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีจำนวนทั้งสิ้น 420 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ผลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test และ One Way of Variance และการ วิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์

โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการศึกษา อายุ แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน เพศ สถานภาพสมรส รายได้แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน 2) อายุ แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติดไม่แตกต่างกัน 3) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากลูก มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนการเปิดรับสื่ออื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด 4) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ส่วนการเปิดรับสื่ออื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด 5) ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และการป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด 6) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนการเปิดรับสื่อมวลชนความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ไม่มีความสัมพันธ์ กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 7) ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นตัวแปรเดียวที่สามารถอธิบายทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

ผลของโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายในต่อแรงจูงใจ และการเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดสารเสพติด ในสถานบำบัดยาเสพติดแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี (ศรีอรุณ แผลมภู, 2554) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ชนิดสองกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The two - group, pretest-posttest design) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายในต่อแรงจูงใจและการเข้ารับการฟื้นฟู สมรรถภาพของผู้ติดสารเสพติด สถานที่ทำการศึกษาคือ สถานที่บำบัดยาเสพติดแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี แผนก ผู้ป่วยใน ระบบสมัครใจ ขึ้นบำบัดด้วยยา ประกอบด้วยหอผู้ป่วยสามัญจำนวน 4 หอผู้ป่วย ได้แก่ หอผู้ป่วยนิล 1, หอผู้ป่วยนิล 2, หอผู้ป่วยทับทิม 1, และหอผู้ป่วยทับทิม 2 ซึ่งทั้ง 4 หอผู้ป่วยนี้ มีหน้าที่รับผิดชอบให้การบำบัดรักษาเป็นผู้ติดสารเสพติด เพศชาย ที่อยู่ในระยะแรกของการหยุดเสพ สารเสพติด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ติดสารเสพติด เพศชาย ที่เข้ารับการบำบัดรักษา แผนกผู้ป่วยใน ระบบสมัครใจ ขึ้นบำบัดด้วยยา ในสถานบำบัดยาเสพติดแห่งหนึ่งในจังหวัด ปทุมธานี มีจำนวนหอผู้ป่วยสามัญ 4 หอผู้ป่วย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากหอผู้ป่วย โดยสุ่มได้หอผู้ป่วยนิล 2, หอผู้ป่วยทับทิม 2 เป็นกลุ่มทดลอง และหอผู้ป่วยนิล 1, หอผู้ป่วยทับทิม 1 เป็นกลุ่มควบคุม จากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือ 1) ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ตามเกณฑ์การวินิจฉัย ICD-10 ว่าเป็นผู้ติดสารเสพติด 2) เพศชาย 3) ไม่มีอาการทางยาเสพติด (พ้นจากระยะที่มีอาการถอนพิษยาไปแล้ว ประมาณ 7 วันหลังเข้ารับการ บำบัดรักษา) ไม่มีอาการแทรกซ้อนทางกายหรือทางจิต 4) สามารถให้ข้อมูล อ่านออกเขียนได้ มีสติสัมปชัญญะครบถ้วน จากนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มละ 40 รายโดยดำเนิน กิจกรรมตามแผนการทดลองเป็นรุ่นๆละ 8 - 12 ราย จนได้จำนวนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 ราย กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายในในการเข้ารับการฟื้นฟู สมรรถภาพร่วมกับการดูแลตามปกติของสถาบันธัญญารักษ์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแล ตามปกติของสถาบันธัญญารักษ์ และกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้รับคู่มือการบำบัดรักษาขึ้นฟื้นฟู สมรรถภาพ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็น

ผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง และมีพยาบาลวิชาชีพชำนาญการที่ปฏิบัติงานแผนกหอผู้ป่วยใน ชั้นบำบัดด้วยยา สถานบำบัดยาเสพติดแห่งนี้เป็นผู้ช่วยวิจัยในการ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ โปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อการเข้า เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสาร การใช้ตัวแบบ การให้ทดลองปฏิบัติจริง และการให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก ขับเคลื่อนด้วยรูปแบบกระบวนการกลุ่ม โปรแกรมนี้ประกอบด้วย กิจกรรม 12 ชุดกิจกรรม ดำเนินการ 12 ครั้งและทำกิจกรรมทุกวัน (วัน ทำการ) ใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 3 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามวัดแรงจูงใจภายในต่อการฟื้นฟู สมรรถภาพที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากมาตรวัดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation Inventory: IMI) ของเดซีและไรอัน (Deci & Ryan, 2008) โดยเครื่องมือทั้งหมดได้รับการตรวจหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านและผลการคำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) ได้เท่ากับ .88 สำหรับการทดสอบความเชื่อมั่นโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ก่อนการนำไปใช้จริง ได้เท่ากับ .84 ($n = 30$) และเมื่อนำไปใช้จริง ได้เท่ากับ .94 ($n=80$) การเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการทดลองเริ่มตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2553 ถึงวันที่ 28 ธันวาคม 2553 รวมระยะเวลาในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลานานประมาณ 1 ½ เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจภายในต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพในช่วง ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติที (Independent t-test) และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายใน (กลุ่มที่ได้รับ/กลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรม) กับการเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ (การเข้ารับ/การไม่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ) โดยการ เปรียบเทียบจำนวนผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ภายหลังการทดลองด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi – square test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ผลการศึกษาวิจัย พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีผลต่างคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจ ภายใน ($X = 24.78$, $SD = 18.51$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($X = 17.35$, $SD = 11.75$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.14$, $p < .05$) และการได้รับโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายในมี ความสัมพันธ์กับการเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($X^2 = 3.66$, $p = .05$) โดยกลุ่มทดลองมีจำนวนผู้ที่ตัดสินใจเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพมากกว่ากลุ่ม ควบคุม (ร้อยละ 30 VS ร้อยละ 12.5) ผลการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อการเข้ารับการฟื้นฟู สมรรถภาพนี้สามารถทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีแรงจูงใจภายในต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพมากขึ้น และยัง ทำให้ผู้ติดยาเสพติดตัดสินใจเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพมากขึ้นด้วย ในการทดสอบเบื้องต้นและมี ความเป็นไปได้ในการขยายผลไปทดสอบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัดนครสวรรค์” เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกตมีวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษา ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกต

ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 คือ ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่สถานบำบัด ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 200 คน จากทั้งหมด 15 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอเก้าเลี้ยว 2) อำเภอโกรกพระ 3) อำเภอชุมแสง 4) อำเภอตากฟ้า 5) อำเภอแม่เปิน 6) อำเภอแม่วงก์ 7) อำเภอลาดยาว 8) อำเภอชุมตาบง 9) อำเภอตากสิน 10) อำเภอท่าตะโก 11) อำเภอบรรพตพิสัย 12) อำเภอพยุหะคีรี 13) อำเภอไพศาลี 14) อำเภอเมืองนครสวรรค์ 15) อำเภอหนองบัว (ที่มา:ข้อมูลสถิติสถานบำบัด ค่ายจิระประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ.2561)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือ วิทยากรที่เคยทำงานให้กับศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ และผู้ที่เข้ารับการบำบัดที่เป็นผู้ที่มารับการบำบัดครั้งแรกและมากกว่า 1 ครั้ง

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่สถานบำบัดศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 132 คน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ และระดับความเชื่อมั่น 95%

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 คือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ

- เพศ
- อายุ
- การศึกษา
- อาชีพ

ส่วนที่ 2 บริบทก่อนเข้ารับการบำบัด เป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ

- รายได้
- สภาพที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 3 แรงจูงใจภายในเป็นคำถามแบบ Likert Scale

- ท่านอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ท่านมีความเกรงกลัวกฎหมาย
- ท่านต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด
- ท่านต้องการการยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า
- ท่านมีเป้าหมายสูงสุดในการเลิกยาเสพติด
- ผู้ให้การบำบัดให้ความรู้ที่ดีเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด
- ท่านมีความพึงพอใจต่อวิธีการบำบัดรักษาในสถานบำบัด
- ท่านได้ทำตามโปรแกรมของการบำบัด
- ท่านได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด เช่น โฆษณาของ สสส. จึงทำให้ท่านคิดอยากจะเข้ารับการบำบัดรักษา
- ท่านได้รับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อการเลิกยาเสพติด เช่น การประชาสัมพันธ์ของชมรม To Be Number One จึงทำให้ท่านคิดอยากจะเข้ารับการบำบัดรักษา

ส่วนที่ 4 แรงจูงใจภายนอกเป็นคำถามแบบ Likert Scale

- บุคคลอื่นคาดหวังต้องการให้ท่านเข้ารับการบำบัด
- ท่านเห็นคนอื่นเลิกยาเสพติดแล้วดีขึ้นจึงทำให้ท่านเข้ารับการบำบัด
- ท่านต้องการมีบุคลิกภาพที่ดีเหมือนบุคคลอื่นที่ไม่ได้ติดยาเสพติดจึงทำให้ท่านเข้ารับการบำบัด
- หากท่านเข้ารับการบำบัดท่านจะได้รับรางวัลตอบแทน
- ท่านเลือกเปิดรับสื่อที่เกี่ยวกับการบำบัดทำให้เกิดการเข้ารับการบำบัด
- สื่อที่เผยแพร่ออกมาตรงกับทัศนคติ ความเชื่อเดิมทำให้ท่านเข้ารับการบำบัด
- ท่านเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดจากสื่อจึงส่งผลให้ท่านเข้ารับการบำบัด

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ ผู้วิจัยมีการทดสอบความตรง และการทดสอบความเที่ยง ดังนี้
การทดสอบความตรง (Validity) หลังจากที่ได้จัดทำแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำไป
 ปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) หลังจากแบบสอบถามได้ผ่านการพิจารณา ผู้วิจัยนำ
 แบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try-out) จำนวน 30 ชุด นำผลการ
 ทดสอบไปวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณตามสูตร
 สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ซึ่งค่าที่ได้คือ 0.89

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือแบบสังเกตก่อนที่จะนำไปใช้ ผู้วิจัยได้
 ทำการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือที่สร้างขึ้นก่อนนำไปใช้ โดยพิจารณาความสอดคล้อง
 ของข้อความถามกับคุณลักษณะของตัวแปรที่ต้องการวัดตามที่ได้นิยามไว้ว่าครอบคลุมหรือไม่ และทำ
 การตรวจสอบคุณภาพโดยขอคำปรึกษาจากกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย และให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3
 ท่านตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
 ข้อความถามกับเนื้อหา (IOC) เกณฑ์ในการเลือกคำถามจะพิจารณาเฉพาะข้อความที่มีค่า IOC
 มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50

แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตแบบมีการกำหนดโครงสร้างการสังเกต ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน
 ได้แก่ 1) ผู้ส่งข่าวสาร 2) ข้อมูลข่าวสาร 3) ช่องทางการสื่อสาร 4) ผู้รับข่าวสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 การวิจัยเรื่องนี้มีวิธีการเก็บรวบรวม
 ข้อมูล คือ ทีมผู้วิจัยแจกแบบสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง และรอเก็บคืนรวบรวมจนครบตามจำนวน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปสังเกตและจด
 บันทึกประเด็นต่างๆ ณ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 สถิติที่ใช้คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่
 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์การวัดและแปลผล ดังนี้

เกณฑ์ในการวัดและแปลผลระดับของความคิดเห็น

ระดับความคิดเห็น		ค่าคะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	=	5
เห็นด้วยมาก	=	4
เห็นด้วยปานกลาง	=	3
เห็นด้วยน้อย	=	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1

ค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้สามารถแบ่งระดับความคิดเห็นได้ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50-5.00

เห็นด้วยมาก หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50-4.49

เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50-3.49

เห็นด้วยน้อย หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50-2.49

เห็นด้วยน้อยที่สุด หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00- 1.49

การวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต ใช้การพรรณานี้อาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาตัวแปร และประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการ ตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	128	97.0
หญิง	4	3.0
รวม	132	100.0

จากตารางที่ 4.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกเพศ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97.0 รองลงมา เพศหญิงร้อยละ 3.0

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15 ปี	2	1.5
15-20 ปี	25	18.9
21-25 ปี	20	15.2
26-30 ปี	20	15.2
31-35 ปี	23	17.4
35 ปีขึ้นไป	42	31.8
รวม	132	100.0

จากตารางที่ 4.2 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ช่วงอายุ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมา 15-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.9 และ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.4

ตารางที่ 4.3 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	33	25
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	42.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	38	28.8
อื่นๆ ได้แก่ ระดับการศึกษา ปวส. ปวช. ปริญญาตรี	5	3.8
รวม	132	100.0

จากตารางที่ 4.3 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ระดับการศึกษา พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 28.8 และประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25

ตารางที่ 4.4 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามอาชีพก่อนเข้ารับการบำบัด

อาชีพก่อนเข้ารับการบำบัด	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้าง	65	49.2
เกษตรกร	37	28
นักเรียน/นักศึกษา	8	6.1
ว่างงาน	22	16.7
รวม	132	100.0

จากตารางที่ 4.4 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ อาชีพก่อนเข้ารับการบำบัดรักษาพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 28 และว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 16.7

ตารางที่ 4.5 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการบำบัด

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการบำบัด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	29	22
1 – 5,000 บาท	9	6.8
5,001 – 10,000 บาท	56	42.2
10,001 – 15,000 บาท	38	28.8
รวม	132	100

จากตารางที่ 4.5 ลักษณะทางประชากรของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการบำบัดพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมา 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.8 และไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 22

ตอนที่ 2 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4.6 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย

สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบว่า มีแหล่งยาเสพติด	12	9.1
ไม่แน่ใจว่ามีแหล่งยาเสพติดหรือไม่	38	28.8
มีแหล่งยาเสพติด	78	59.1
ไม่มีแหล่งยาเสพติด	4	3
รวม	132	100.0

จากตารางที่ 4.6 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยก่อนเข้ารับการบำบัดพบว่า สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยก่อนเข้ารับการบำบัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบว่า มีแหล่งยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 59.1 รองลงมา ไม่แน่ใจว่ามีแหล่งยาเสพติดหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 28.8 ไม่ทราบว่า มีแหล่งยาเสพติด 9.1

ตารางที่ 4.7 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์
ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามการเข้ารับการบำบัดยาเสพติด

การเข้ารับการบำบัดยาเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
เคย	44	33.3
ไม่เคย	88	66.7
รวม	132	100.0

จากตารางที่ 4.7 บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ท่านเคยได้รับการเข้ารับการบำบัดยาเสพติดพบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดเคยเข้ารับการบำบัดยาเสพติดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการบำบัดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 66.7 และเคยเข้ารับการบำบัดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตอนที่ 3 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4.8 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน
จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อ การเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
การอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4.90	.316	เห็นด้วยมากที่สุด
ความเกรงกลัวต่อกฎหมาย	4.90	.316	เห็นด้วยมากที่สุด
ความต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด	4.70	.483	เห็นด้วยมากที่สุด
ความต้องการการยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า	4.90	.316	เห็นด้วยมากที่สุด
เป้าหมายสูงสุดในชีวิตคือการเลิกยาเสพติด	4.60	.516	เห็นด้วยมากที่สุด
การเข้ารับการบำบัดทำให้ได้ความรู้ที่ดีเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด	4.50	.527	เห็นด้วยมากที่สุด
ความพึงพอใจต่อวิธีการบำบัดรักษาในสถานบำบัดยาเสพติด	4.60	.516	เห็นด้วยมากที่สุด
การทำตามโปรแกรมของการบำบัดยาเสพติด	4.50	.707	เห็นด้วยมากที่สุด
การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดยาเสพติดจึงทำให้เข้า รับการบำบัด	4.40	.516	เห็นด้วยมาก
สื่อที่เผยแพร่ออกมาตรงกับทัศนคติ ความเชื่อเดิมทำให้เข้ารับ การบำบัด	4.80	.421	เห็นด้วยมากที่สุด
การเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดจากสื่อจึงส่งผล ให้เข้ารับการบำบัด	4.70	.483	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.68	.465	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ในภาพรวม ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.68

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความเกรงกลัวต่อกฎหมายและความต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.90 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้งสามด้านรองลงมา สื่อที่เผยแพร่ออกมาตรงกับทัศนคติ ความเชื่อเดิมทำให้เข้ารับการบำบัด อยู่ในระดับเห็นด้วย มากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.80 และความต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิดจัดการเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดจากสื่อจึงส่งผลให้ท่านเข้ารับการบำบัดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70

ตอนที่ 4 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
การเข้ารับการบำบัดตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด	4.48	.531	เห็นด้วยมาก
การเห็นคนอื่นเลิกยาเสพติดแล้วมีชีวิตดีขึ้นจึงทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัด	4.39	.549	เห็นด้วยมาก
ต้องการมีบุคลิกภาพที่ดีเหมือนบุคคลอื่นที่ไม่ได้ติดยาเสพติดจึงทำให้เข้ารับการบำบัด	4.33	.561	เห็นด้วยมาก
หากเข้ารับการบำบัดจะได้รับรางวัลตอบแทน	4.25	.646	เห็นด้วยมาก
การได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด เช่น “โฆษณาเลิกบุหรี่ของ สสส.” จึงทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัดยาเสพติด	4.37	.634	เห็นด้วยมาก
การทราบข่าวกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อการเลิกยาเสพติด เช่น “โครงการรณรงค์และแก้ไขปัญหาหายาเสพติด To Be Number One เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด” จึงทำให้ท่านตัดสินใจเข้ารับการบำบัดยาเสพติด	4.25	.716	เห็นด้วยมาก
รวม	4.34	.515	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่าในภาพรวมปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.34

เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับการบำบัดตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 รองลงมา คือ เมื่อเห็นคนอื่นติดยาเสพติดแล้วมีชีวิตดีขึ้นจึงทำให้เข้ารับการบำบัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39 และการได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด จึงทำให้คิดอยากจะเข้ารับการบำบัดยาเสพติด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33

ตอนที่ 5 กระบวนการสื่อสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 5 นี้ ผู้วิจัยแบ่งการสังเกตตามกระบวนการสื่อสาร ดังนี้

ตอนที่ 5.1 ผู้ส่งสาร

ตอนที่ 5.2 ข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 5.3 ช่องทางการสื่อสาร

ตอนที่ 5.4 ผู้รับสาร

ตอนที่ 5.1 ผู้ส่งสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. วิทยาการศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์
2. วิธีการสร้างแรงจูงใจของวิทยาการในศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์

ประเด็นที่ 1 วิทยาการศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์มีทั้งหมด 24 คนดังนี้

ตารางที่ 4.10 รายชื่อวิทยาการศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	ดร.สุวัฒน์ โชคสุวัฒนสกุล	ที่ปรึกษาสำนักงาน ป.ป.ส.
2	นายเหมรัฐ สวัสดิ์ผล	ป้องกันจังหวัดนครสวรรค์
3	นายอังกูร บริรักษ์เลิศ	ผู้ช่วยป้องกันจังหวัดนครสวรรค์
4	นายไพฑูรย์ จันทพรต	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
5	นายฐิติรัชต์ เฉยสวัสดิ์	นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นชำนาญการ
6	นายณรรชัย นวลหงส์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงาน ป.ป.ส. ภาค ๖
7	นางฉันทนา เสนีย์ยุทธนา	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
8	นายสมชาติ พูลเขตกิจ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
9	ร.ต.ท.โสภณ กองแก้ว	ข้าราชการบำนาญ ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์
10	ร.ต.ท.ประเทือง สิ้นโน	รองสารวัตรกลุ่มงานป้องกันปราบปราม สภ.เก้าเลี้ยว
11	นางสาวณัฐธารณ์ โพธิ์ยา	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ

12	นายหนูใหญ่ศรีสุนันท์ พรหมศักดิ์	สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน
13	นางสาวรวงกร พนิกการ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ศอ.ปส.จ.นว.
14	นายกิตติศักดิ์ เพ็ชรกระต่าย	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ศอ.ปส.จ.นว.
15	ร.อ.ยานากอน ดลพันธุ์	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
16	จ.ส.อ.ฉัตรชัย ผลอุดม	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
17	จ.ส.อ.ณัฐภูมิ จันทศรี	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
18	จ.ส.อ.อดิเรก ยิ่งสมบัติ	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
19	จ.ส.อ.จิรโชติ พุทธิมา	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
20	จ.ส.อ.ชูชาติ เดิมลาภ	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
21	จ.ส.อ.สุรเชษฐ์ กวางแก้ว	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
22	จ.ส.อ.ยุทธนา เรือนมา	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
23	จ.ส.อ.สุรินทร์ น้อยเจริญ	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔
24	ร.ต.ปิตพัฒน์ วิรุฬห์ไกรวัน	ทหารประจำแผนกกองพันทหารช่างที่ ๔

ประเด็นที่ 2 วิธีการสร้างแรงจูงใจของวิทยากรในศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์

ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นคือ

- 1.วิธีการพูด
- 2.บุคลิกภาพ
- 3.วิธีการแสดงออก
- 4.การสร้างความสำเร็จ

ตารางที่ 4.11วิธีการสร้างแรงจูงใจของวิทยากรในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
วิธีการพูด	“มีลักษณะการพูดที่เป็นกันเอง”	การใช้คำพูดในการสื่อสารจะแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดกันไม่ห่างเหินจนเกินไปเพื่อที่จะสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้เข้ารับการบำบัด โดยส่วนใหญ่จะใช้คำว่า พ่อ,ลูก
	“จะไม่มีการดูการว่า”	หากผู้เข้ารับการบำบัดมีการกระทำความผิดทั้งในเรื่องที่ผ่านมาในอดีตและเรื่องที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน วิทยากรจะบอกกล่าวด้วยถ้อยคำที่ดีและสอนในสิ่งที่ตัวผู้บำบัดกระทำผิด

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
	“เน้นการพูดเรื่องครอบครัว”	ในการพูดคุยจะนำเอาเรื่องครอบครัวเข้ามาเพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจว่าแต่ละคนที่ได้มารับการบำบัดมีสังคมครอบครัวแบบไหนเพื่อที่จะได้เข้าใจในตัวผู้บำบัดและบำบัดได้ถูกวิธี
	“เน้นการพูดเรื่องยาเสพติด”	ในการพูดถึงเรื่องยาเสพติดเพื่อที่จะให้ผู้เข้ารับการบำบัดตระหนักถึงโทษจากการเสพยาเสพติดและบทลงโทษทางกฎหมาย
บุคลิกภาพ	“การแต่งกาย”	เป็นการแต่งกายที่เรียบร้อยเหมาะสมกับสถานที่ทำให้ดูมีภูมิฐานและมีความน่าเชื่อถือจะใช้สายตามองผู้เข้ารับการบำบัดด้วยความเป็นมิตร ความสุภาพ
	“มีจิตวิทยาในการพูด”	ในการพูดส่วนใหญ่จะใช้หลักจิตวิทยาใช้ในการจูงใจ เพื่อให้ผู้รับการบำบัดเกิดกำลังใจในการเข้ารับการบำบัด
	“การมองอย่างเป็นมิตร”	จะใช้สายตามองผู้เข้ารับการบำบัดด้วยความเป็นมิตร ความสุภาพ
วิธีการแสดงออก	“ไม่ถือตัวถือยศศักดิ์”	ในการอยู่ร่วมกันภายในค่ายระหว่างการบำบัดจะไม่มี การถือตัวว่าเป็นผู้ยาเสพติดสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างปกติและสามารถคุยเล่นกันได้
	“ช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดทุกคนเท่าที่จะช่วยได้”	เมื่อผู้เข้ารับการบำบัดมีปัญหาเกิดขึ้นทางผู้ดูแลค่ายจะช่วยเหลือทันทีที่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านจิตใจหรือทางด้านร่างกาย
การสร้าง ความเชื่อใจ	“ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดสบายใจ”	ในการสร้างความไว้วางใจระหว่างเจ้าหน้าที่ค่ายและผู้เข้ารับการบำบัดทางค่ายจะไม่บังคับจนเกินไปจะไม่มีการทำโทษและใช้เหตุผลมาคุยกับผู้บำบัด
	“ความไว้วางใจในตัววิทยากร”	ในการสร้างความไว้วางใจในตัววิทยากรจะมีช่วงเวลาสำหรับให้คำปรึกษากับผู้เข้ารับการบำบัดและร่วมเข้ารับประทานอาหารโดยจะยึดหลักการที่ว่าร่วมกันพร้อมกัน กินเหมือนนั้นก็คือกินข้าวร่วมกันทุกมื้อและอาหารจะเป็นชนิดเดียวกันไม่มีแบ่งแยก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าการสังเกตวิธีการสร้างแรงจูงใจในศูนย์ขวัญแห่งแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบไปด้วยวิธีการพูดบุคลิกภาพวิธีการแสดงออกและการสร้างความเชื่อใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิธีการพูดจากการสังเกตพบว่า (1) มีลักษณะการพูดที่เป็นกันเอง เพื่อให้ให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีความเชื่อใจและไว้วางใจในตัววิทยากร (2) จะเน้นการพูดเรื่องครอบครัว เพื่อตรวจสอบสภาพครอบครัวว่ามีความเสี่ยงในด้านยาเสพติดหรือไม่ และ (3) เน้นการพูดเรื่องยาเสพติด เพื่อให้รู้โทษของยาเสพติดและให้ความเกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย

บุคลิกภาพจากการสังเกตพบว่า (1) การแต่งกายของวิทยากร จะทำให้วิทยากรดูมีภูมิฐานและความน่าเชื่อถือ (2) การพูดของวิทยากร เมื่อวิทยากรนำการพูดโดยใช้หลักจิตวิทยามาสื่อสารกับผู้เข้ารับการบำบัด จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เข้ารับการบำบัด และ (3) การมองของวิทยากร จะมีสายตาในการมองผู้เข้ารับการบำบัดอย่างเป็นมิตร ไม่ได้มองแบบผู้ที่ต้องโทษคดียาเสพติดแต่มองเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัด

วิธีการแสดงออกจากการสังเกตพบว่า (1) ไม่ถือตัว ถ้อยศักดิ์ มีความเป็นกันเองภายในศูนย์ฯ ระหว่างผู้เข้ารับการบำบัดกับวิทยากร และ (2) ช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดทุกคนเท่าที่จะช่วยได้ หากผู้เข้ารับการบำบัดมีปัญหาระหว่างเข้ารับการบำบัดภายในศูนย์ฯทางวิทยากรจะเข้าช่วยเหลือทันทีเท่าที่จะทำได้

การสร้าง ความเชื่อใจจากการสังเกตพบว่า (1) ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดสบายใจ จะไม่มีการบังคับและทำโทษ คุยกันด้วยเหตุผล และ (2) ไว้วางใจในตัววิทยากร วิทยากรหรือเจ้าหน้าที่ จะกิน นอน และทำกิจกรรมอยู่ที่ศูนย์ฯ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับวิทยากร เจ้าหน้าที่และผู้เข้ารับการบำบัด

ตอนที่ 5.2 ข้อมูลข่าวสารประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ

1. กิจกรรม

2. เนื้อหาที่ถ่ายทอด

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลข่าวสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
กิจกรรม	“การฝึกทักษะอาชีพ”	เสริมทักษะทางด้านอาชีพให้กับผู้เข้ารับการบำบัด ได้แก่ ช่างตัดผม ช่างเชื่อม เหล็ก ช่างซ่อมแอร์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์
	“การหาข่าว”	ในกิจกรรมนี้จะมีการแจกกระดานและดินสอเพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้เขียนรายชื่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งผู้เสพและผู้ค้าให้ได้อย่างน้อย 20 รายชื่อ โดยจะต้องมีการเขียนแผนที่แหล่งยาเสพติดด้วย เพื่อขยายผลการจับกุมต่อไป

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
	“การออกกำลังกาย”	ระหว่างที่ผู้เข้ารับการบำบัดเข้ารับการรักษายู่ภายในศูนย์ฯ ในทุกๆเช้าผู้เข้ารับการบำบัดจะมีการทำกายบริหารเบื้องต้นเพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เนื่องจากบางคนมีการเสพยาเสพติดที่มากจนเกินไป ทำให้ร่างกายทรุดโทรมทางศูนย์ฯจึงเล็งเห็นความสำคัญให้เกิดกิจกรรมครั้งนี้ขึ้น
	“การให้คำปรึกษา”	ผู้เข้ารับการบำบัดจะถูกแบ่งออกเป็นสี่ๆละเท่าๆกัน โดยแต่ละสี่จะมีวิทยากร 1 ท่าน เพื่อให้ช่วยต่อการเข้าถึงและสามารถดูแลผู้ที่เข้ารับการบำบัดได้อย่างทั่วถึง ผู้ที่เข้ารับการบำบัดทุกคนจึงมีการแวะเวียนกันมาปรึกษาวิทยากรเพื่อเปิดใจเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ยาเสพติด เพื่อหาวิธีการปรับตัวให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ โดยที่ไม่ต้องหันกลับไปพึ่งยาเสพติดอีก
	“การฝึกสมาธิ”	ระหว่างที่ผู้เข้ารับการบำบัดเข้ารับการรักษายู่ภายในศูนย์ฯ โดยในช่วงกลางวันก่อนที่จะแยกย้ายกันไปพักผ่อน วิทยากรได้ให้ผู้เข้ารับการบำบัดสวดมนต์และนั่งสมาธิ เพื่อให้จิตใจผ่อนคลาย ไม่หมกมุ่นกับยาเสพติด
เนื้อหาที่ถ่ายทอด	“กระบวนการจิตสังคมบำบัด”	จะมีการสอนเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด สมองติดยา การจัดการกับตัวกระตุ้นทักษะการปฏิเสธ การสำรวจตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองอนาคต (โดยใช้ผู้ที่เคยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วเลิกได้ จนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีอาชีพการงาน ดูแลครอบครัวได้เป็นอย่างดี มาเป็นแบบอย่างให้ผู้เข้ารับการบำบัด) การสร้างความคิดฝึกสมาธิ การฟัง การกระตุ้นให้มองคุณค่า และศักยภาพของตนเอง การระดม

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
		ความคิด ฟันฟูสมองและร่างกายของผู้เข้ารับการบำบัด

จากตารางที่ 5.2 พบว่า ข้อมูลข่าวสารสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1) กิจกรรม ประกอบด้วย การฝึกทักษะอาชีพ ได้แก่ ช่างตัดผม ช่างเชื่อมเหล็ก ช่างซ่อมแอร์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ การหาข่าว ได้แก่ การเขียนรายชื่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งผู้เสพและผู้ค้าให้ได้อย่างน้อย 20 รายชื่อ โดยจะต้องมีการเขียนแผนที่แหล่งยาเสพติดด้วย เพื่อขยายผลการจับกุมต่อไป การออกกำลังกาย ได้แก่ การทำกายบริหารเบื้องต้น เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง การให้คำปรึกษา ได้แก่ การแวะเวียนกันมาปรึกษาวิทยากรเพื่อเปิดใจเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ยาเสพติด เพื่อหาวิธีการปรับตัวให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ โดยที่ไม่ต้องหันกลับไปพึ่งยาเสพติดอีก ฝึกสมาธิ ได้แก่ จะให้ให้ผู้เข้ารับการบำบัดสวดมนต์และนั่งสมาธิ เพื่อให้จิตใจอ่อนคลาย ไม่หมกมุ่นกับยาเสพติด

2) เนื้อหาที่ถ่ายทอด ได้แก่ การสอนเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด สมองติดยา การจัดการกับตัวกระตุ้น ทักษะการปฏิเสธ การสำรวจตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองอนาคต โดยใช้ผู้ที่เคยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วเลิกได้ จนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีอาชีพการงาน ดูแลครอบครัวได้เป็นอย่างดีมาเป็นแบบอย่างให้ผู้เข้ารับการบำบัด การสร้างความคิด ฝึกสมาธิ การฟัง การกระตุ้นให้มองคุณค่าและศักยภาพของตนเอง การระดมความคิด ฟันฟูสมองและร่างกายของผู้เข้ารับการบำบัด

ตอนที่ 5.3 ช่องทางการสื่อสาร

ตารางที่ 4.13 ช่องทางการสื่อสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	ไมโครโฟน	เนื่องจากผู้ที่เข้ารับการบำบัดมีจำนวนมากถึง 200 คน วิทยากรจึงต้องใช้ไมโครโฟนในการพูดสื่อสารเพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้รับฟังอย่างชัดเจนและทั่วถึง
	เครื่องขยายเสียง	ทำหน้าที่ขยายเสียงจากไมโครโฟนเพื่อให้เกิดเสียงที่ดังมากขึ้น
	โปรเจคเตอร์	วิทยากรมีการเปิดสื่อภาพยนตร์ให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้รับชมในช่วงเวลาว่างคืน ได้แก่ เรื่อง นายทอง

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
		ดีพันขาว เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดเกิดการผ่อนคลาย แต่แฝงไปด้วยความรักชาติ อีกทั้งยังได้ทำกิจกรรมร่วมกันอีกด้วย
	โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์	ใช้เป็นสื่อในการเปิดภาพยนตร์ เชื่อมกับโปรเจคเตอร์
สื่อสิ่งพิมพ์	โปสเตอร์	บริเวณสถานที่ในการประกอบกิจกรรมมีการติดโปสเตอร์ ได้แก่ โปสเตอร์เกี่ยวกับการรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ยังมีโปสเตอร์เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน
สื่อเพลง	เพลงแม่ เสก โลโซ	ผู้ที่เข้ารับการบำบัดทุกคนจะร้องเพลงแม่โดยมีวิทยากรเป็นคณนำร้อง เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดสำนึกในพระคุณของแม่
สื่อภาพยนตร์	เรื่อง นายทองดีพันขาว	เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดเกิดการผ่อนคลาย แต่แฝงไปด้วยความรักชาติ อีกทั้งยังได้ทำกิจกรรมร่วมกันอีกด้วย
สื่อพิเศษ	กระดาศ	ใช้ในกิจกรรมการหาข่าว
	ดินสอ	ใช้ในกิจกรรมการหาข่าว

จากตารางที่ 5.3 พบว่า ช่องทางการสื่อสาร สามารถแบ่งได้ 4 สื่อ ดังนี้ 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง โปรเจคเตอร์ โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์ 2) สื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบไปด้วย โปสเตอร์ 3) สื่อเพลง ประกอบไปด้วย เพลง และ 4) สื่อพิเศษ ประกอบไปด้วย กระดาศ ดินสอ

ตอนที่ 5.4 ผู้รับสาร

ตารางที่ 4.14 ผู้รับสารในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ประเด็น	สิ่งที่สังเกต	สรุป
การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรก	ไม่ค่อยกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมค่อนข้างเจียม ไม่ค่อยพูดคุยกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ มีโลกส่วนตัวสูง
	ผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำ	กล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม มีการพูดคุยที่สนุกสนานทั้งกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ ไม่ปิดกั้นตัวเอง เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับวิทยากรจึงสามารถพูดคุยปรึกษาได้ทุกเรื่อง

จากตารางที่ 5.4 พบว่า ผู้รับข่าวสาร ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรก ไม่ค่อยกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมค่อนข้างเจียม ไม่ค่อยพูดคุยกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ มีโลกส่วนตัวสูง 2) ผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำ กล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม มีการพูดคุยที่สนุกสนานทั้งกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ ไม่ปิดกั้นตัวเองเนื่องจากมีความคุ้นเคยกับวิทยากรจึงสามารถพูดคุย ปรึกษาได้ทุกเรื่อง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัด นครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับ การบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับ การบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่ ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ และ 4) เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ผู้วิจัยได้นำเสนอการสรุป ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1) ลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97.0 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 42.4 อาชีพก่อนเข้ารับ การบำบัด คือ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 49.2รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้ารับการบำบัดอยู่ที่ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.2ผู้เข้ารับการบำบัดทราบว่าสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยก่อนเข้ารับ การบำบัดมีแหล่งยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 59.1ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการบำบัด ยาเสพติดมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 66.7

2) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญ แผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยภายในที่ส่งผลให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัด นครสวรรค์มีดังนี้ ผู้เข้ารับการบำบัดอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายและ ต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.90 รองลงมา คือ สื่อที่เผยแพร่ออกมาตรงกับทัศนคติความเชื่อเดิมทำให้ท่านเข้ารับการบำบัด อยู่ ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.80 และการต้องการความรักความเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด และการเลือกจดจำข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดจากสื่อ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70

3) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญ แผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัด นครสวรรค์มีดังนี้ ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด อยู่ใน ระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 รองลงมา การเห็นคนอื่นเลิกยาเสพติดแล้วมีชีวิตดีขึ้นจึงทำให้ เข้ารับการบำบัด อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39 และการได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการ เลิกยาเสพติดของสสส.จึงทำให้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33

4) กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

1) ผู้ส่งสาร 2) ข้อมูลข่าวสาร 3) ช่องทางการสื่อสาร และ 4) ผู้รับสาร ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.1 วิทยากร มีทั้งหมด 24 คน จากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครสวรรค์

1.2 วิธีการสร้างแรงจูงใจของวิทยากรประกอบไปด้วย วิธีการพูดบุคลิกภาพวิธีการแสดงออกและการสร้างความเชื่อใจ ดังนี้

วิธีการพูดจากการสังเกตพบว่า (1) วิทยากรมีลักษณะการพูดที่เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีความเชื่อใจและไว้วางใจ (2) จะเน้นการพูดเรื่องครอบครัว เพื่อตรวจสอบสภาพครอบครัวว่ามีความเสี่ยงในด้านยาเสพติดหรือไม่ และ (3) เน้นการพูดเรื่องยาเสพติด เพื่อให้รู้โทษของยาเสพติด และให้ความเกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย

บุคลิกภาพจากการสังเกตพบว่า (1) การแต่งกายที่ดูดีของวิทยากร จะทำให้วิทยากรดูมีฐานะและมีความน่าเชื่อถือ (2) การพูดของวิทยากร เมื่อวิทยากรนำการพูดโดยใช้หลักจิตวิทยามาสื่อสารกับผู้เข้ารับการบำบัด จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เข้ารับการบำบัด และ (3) การมองของวิทยากร จะมีสายตาในการมองผู้เข้ารับการบำบัดอย่างเป็นมิตร ไม่ได้มองแบบผู้ที่ต้องโทษคดียาเสพติดแต่มองเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัด

วิธีการแสดงออกจากการสังเกตพบว่า (1) ไม่มีการถือตัว ถือยศศักดิ์ และมีความเป็นกันเองระหว่างผู้เข้ารับการบำบัดกับวิทยากร และ (2) วิทยากรให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดทุกคนเท่าที่จะช่วยได้ หากผู้เข้ารับการบำบัดมีปัญหาระหว่างเข้ารับการบำบัดภายในศูนย์ฯทางวิทยากรจะเข้าช่วยเหลือทันทีเท่าที่จะทำได้

การสร้าง ความเชื่อใจจากการสังเกตพบว่า (1) การทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดสบายใจโดยไม่มีการบังคับและทำโทษแต่จะใช้วิธีการพูดคุยกันด้วยเหตุและผล และ (2) ความไว้วางใจในตัววิทยากร วิทยากรหรือเจ้าหน้าที่ จะกิน นอน และทำกิจกรรมอยู่ที่ศูนย์ฯ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างวิทยากร เจ้าหน้าที่และผู้เข้ารับการบำบัด

2. ข้อมูลข่าวสารแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

2.1 กิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้บำบัดทำระหว่างอยู่ภายในศูนย์ขวัญแผ่นดินประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ **การฝึกทักษะอาชีพ** มีการฝึกอาชีพให้กับผู้เข้ารับการบำบัด ได้แก่ ช่างตัดผม ช่างเชื่อมเหล็ก ช่างซ่อมแอร์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ **การหาข่าว** คือ การเขียนรายชื่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งผู้เสพและผู้ค้าให้ได้อย่างน้อย 20 รายชื่อ โดยจะต้องมีการเขียนแผนที่แหล่งยาเสพติดด้วย เพื่อขยายผลการจับกุมต่อไป **การออกกำลังกาย** ได้แก่ การทำกายบริหารเบื้องต้น เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง **การให้คำปรึกษา**ผู้เข้ารับการบำบัดจะมีการแหวะเวียนกันเข้ามาปรึกษาวิทยากรเพื่อเปิดใจเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ยาเสพติด และเพื่อหาวิธีการปรับตัวให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ โดยที่ไม่ต้องหันกลับไปพึ่งยาเสพติดอีกต่อไป **การฝึกสมาธิ** วิทยากรจะให้ผู้เข้ารับการบำบัดสวดมนต์และนั่งสมาธิ เพื่อให้จิตใจอ่อนคลายไม่หมกมุ่นกับยาเสพติด

2.2 เนื้อหาที่ถ่ายทอด วิทยากรมีการสอนเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด ภาวะสมองติดยา การจัดการกับตัวกระตุ้น ทักษะการปฏิเสธ การสำรวจตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองอนาคต โดยให้ผู้ที่เคยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วเลิกได้จนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีอาชีพการงาน ดูแลครอบครัวได้เป็นอย่างดีมาเป็นแบบอย่างให้ผู้เข้ารับการบำบัด การสร้างความคิด การฝึกสมาธิ การฟัง การกระตุ้นให้มองคุณค่าและศักยภาพของตนเอง การระดมความคิด ฟันฟูสมองและร่างกายของผู้เข้ารับการบำบัด

3. ช่องทางการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดินมี 4 ช่องทาง ดังนี้ 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง โปรเจคเตอร์ และคอมพิวเตอร์โน้ตบุค 2) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ โปสเตอร์ 3) สื่อเพลง และ 4) สื่อพิเศษ ได้แก่ กระดาษ ดินสอ

4. ผู้รับสาร มี 2 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรก ผู้เข้ารับการบำบัดกลุ่มนี้ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น การทำกิจกรรมค่อนข้างเงียบไม่ค่อยพูดคุยกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ มีโลกส่วนตัวสูง

4.2 ผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำ ผู้เข้ารับการบำบัดกลุ่มนี้มีความกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม มีการพูดคุยที่สนุกสนานทั้งกับวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ ไม่ปิดกั้นตัวเองเนื่องจากมีความคุ้นเคยกับวิทยากรจึงสามารถพูดคุยปรึกษาได้ทุกเรื่อง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยทั้งหมด 4 ประเด็นดังนี้

1) ลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพก่อนเข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่รับจ้าง สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่อธิบายว่า อาชีพ รายได้ และสถานภาพทางสังคมของบุคคลมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร เพราะแต่ละคนมีวัฒนธรรมประสบการณ์ ทักษะคิด ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน

บริบทก่อนการเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยก่อนเข้ารับการบำบัด ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ทราบว่าแหล่งยาเสพติดสอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่อธิบายว่า จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาอันทำให้แต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันไป (วชิรวัชร งามละม่อม, 2548)

2) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ที่เข้ารับการบำบัดอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการทำงานที่มั่นคง อาจเป็นเพราะผู้ติดยาเสพติดต้องการมีรายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวจึงส่งผลให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดโดยมีความหวังว่าพอเลิกยาได้แล้วจะสามารถหาอาชีพที่มีความมั่นคงได้

ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย อาจเป็นเพราะกฎหมายมีข้อบังคับและเป็นสิ่งที่ทุกคนที่กระทำผิดต้องได้รับโทษ จึงส่งผลให้ผู้ติดยาเสพติดเกิดความเกรงกลัวและยอมที่จะเข้ารับการบำบัด

ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดต้องการการยอมรับจากสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต การทำงาน และการทำกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม และในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ จึงทำให้เกิดความคิดที่อยากเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่องการสื่อสารภายในบุคคลเพื่อการเลิกยาเสพติด ที่พบว่า แรงจูงใจในการเลิกยาเสพติด ประกอบด้วย ความต้องการด้านการกำหนดด้วยตนเอง ความคาดหวัง การควบคุมตนเอง การหลีกเลี่ยงปัญหา การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น และการให้เหตุผล

3) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

การเข้ารับการบำบัดยาเสพติดเพื่อบำบัดตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด เช่น ครอบครัว เพื่อน หน่วยงานต่างๆ ที่ช่วยกันสร้างความหวัง และเปลี่ยนความคิดให้กลับมาเป็นคนดี ทำให้ผู้ติดยาเสพติดต้องการเข้ารับการบำบัดรักษา สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการสื่อสารภายในบุคคลเพื่อการเลิกยาเสพติด(บุญญฤทธิ์ ชลวิทย์, 2555) ที่พบว่า หนึ่งในแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกยาเสพติดได้คือความคาดหวังจากบุคคลใกล้ชิด

4) กระบวนการสื่อสารภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ส่งสาร คือวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญจากภาครัฐ จำนวน 24 คน **ข้อมูลข่าวสาร** สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) กิจกรรม ประกอบด้วย การฝึกทักษะอาชีพ การหาข่าว การออกกำลังกาย การให้คำปรึกษา และการฝึกสมาธิ 2) เนื้อหาที่ถ่ายทอด ได้แก่ การสอนเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด ทักษะการปฏิเสธ การสำรวจตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองภาพอนาคต การสร้างความคิด การฝึกสมาธิ การฟัง การกระตุ้นให้มองคุณค่าและศักยภาพของตนเอง **ช่องทางการสื่อสาร** ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเพลง และสื่อพิเศษ **ผู้รับสาร** ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรกไม่ค่อยกล้าแสดงออกและไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นเท่ากับผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำ สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการสื่อสารของยอร์จ เอ มิลเลอร์ (George A. miller) ที่อธิบายว่า ช่องทางการสื่อสาร (Communication Channels) ประเภทต่าง ๆ อาจจะถูกส่งจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยตรงก็ได้ ผู้รับสารเมื่อได้รับข่าวสารแล้วจะถอดรหัส (Decoding) ตามความเข้าใจและประสบการณ์ในอดีต หรือสภาพแวดล้อมในขณะนั้น และมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับไปยังผู้ส่งข่าวสารซึ่งอยู่ในรูปของความรู้ ความเข้าใจ การตอบรับ การปฏิเสธหรือการนิ่งเงียบก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ประเด็นหลักในการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ติดยาเสพติดหันเข้ามารับการบำบัดรักษา คือ การทำให้ผู้ติดยาเสพติดรู้ว่าหลังเลิกยาเสพติดแล้วนั้นพวกเขาจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างไร นอกจากนี้ยังสามารถชูประเด็นเรื่องบทลงโทษทางกฎหมายได้ด้วยเช่นกัน

2) ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดต้องการหลังจากผ่านการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดแล้วก็คือความต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ดังนั้นหน่วยงาน ต่างๆ รวมไปถึงครอบครัว เพื่อนสนิท และบุคคลใกล้ชิดควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่สามารถเลิกยาเสพติดเข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคม และควรยกย่องและยอมรับที่พวกเขาสามารถเอาชนะจิตใจตนเองจนสามารถเลิกยาเสพติดได้ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ได้ผ่านการเข้ารับการบำบัดเกิดความสบายใจ และไม่เกิดความเครียดซึ่งอาจเป็นสิ่งที่นำไปสู่การกลับไปเสพยาเสพติดได้อีกครั้ง

3) การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการบำบัดสามารถทำได้โดยการยกตัวอย่างผู้ที่เลิกยาเสพติดแล้วประสบความสำเร็จในชีวิต หรือยกตัวอย่างผลที่ได้รับจากการติดยาเสพติดเพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดเกิดความกลัวในผลที่ติดยาเสพติด

4) แรงจูงใจจากรางวัลที่ผู้เข้ารับการบำบัดจะได้รับหลังจากที่เข้ารับการบำบัดรักษาเลิกยาเสพติดนั้นไม่ว่าจะเป็นรางวัลจากทางศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์หรือรางวัลจากครอบครัวที่จะมอบให้หลังจากเลิกยาเสพติด ยังไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจมากพอที่จะทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีความคิดที่จะหันมาเข้ารับการบำบัดดังนั้นควรมีการให้รางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด

5) ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรกจะไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่พูดคุยกับวิทยากรเหมือนกับผู้ที่เข้ารับการบำบัดซ้ำ ดังนั้นวิทยากรควรสร้างความมั่นใจ ทำให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรกเกิดความคิดที่เห็นว่าตนเองนั้นมีตัวตน มีคุณค่า ควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการบำบัด เพื่อเปิดใจให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดครั้งแรกกล้าที่จะเข้ามาปรึกษาปัญหาต่างๆ รวมทั้งร่วมกันหาทางออกให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัด

6) ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์ ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการเฝ้าระวังและทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อการเลิกยาเสพติด เช่น ชมรม To be number One ในสถานศึกษาและชุมชน หรือ สสส. เป็นต้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

1) เนื่องจากการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการสื่อสารเฉพาะที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์เท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษากระบวนการสื่อสารในสถานบำบัดยาเสพติดที่อื่นๆ

2) การทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดยาเสพติดเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเนื้อหาและสื่อโฆษณา และประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด

3) ผู้วิจัยควรมีการวิจัยติดตามผลของการสื่อสารจากผู้ที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์

บรรณานุกรม

- เกียร ชิวหากาญจน์. (2541).การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด
 ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในจังหวัดสมุทรปราการ.
 สืบค้นวันที่ 29 ตุลาคม 2561. สืบค้นจาก www.dric.nrct.go.th
- ความหมายของการโฆษณา.(2561). (ออนไลน์).
 สืบค้นวันที่ 29 ตุลาคม 2561. สืบค้นจาก <https://stopmean.wordpress.com>
- ณัฐชดา ตันเจริญและอุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์. (2558). กลยุทธ์การใช้โฆษณาแฝงในละครซีทีคอม
 ของไทยกรณีศึกษาละครซีทีคอมเรื่องเป็นต่อ.
 สืบค้นวันที่ 29 ตุลาคม 2561. สืบค้นจาก <https://goo.gl/Ag1yTx>
- บุญฤทธิ์ ชลวิถี. (2555)การสื่อสารภายในบุคคลเพื่อการเลิกยาเสพติด. วิทยานิพนธ์.
 สาขาวิชานิเทศศาสตร์.นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประจัน มณีนิล. (2541).สาเหตุและแรงจูงใจในการเสพยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในเขตจังหวัด
 ชายแดนภาคใต้.สืบค้นวันที่ 30 ตุลาคม 2561.
 สืบค้นจาก<http://rir.nrct.go.th/drupal-ir/node/23905>
- พีระ จิรโสภณ.(2547)การเลือกจดจำ. เอกสารชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร.
 สาขาวิชานิเทศศาสตร์.นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2548). แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์.
 สืบค้นวันที่ 29 ตุลาคม 2561. สืบค้นจาก <http://learningofpublic.blogspot.com>
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2559).
 สืบค้นวันที่ 29 ตุลาคม 2561. สืบค้นจาก <http://ncmc.moph.go.th/contact>
- ศรีอรุณ แหลมภู. (2554). ผลของโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจภายในต่อแรงจูงใจ และการเข้ารับ
 การฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดสารเสพติด ในสถานบำบัดยาเสพติดแห่งหนึ่งในจังหวัด
 ปทุมธานี.สืบค้นวันที่ 29 ตุลาคม 2561.
 สืบค้นจาก<http://digi.library.tu.ac.th/thesis/ns/0062/01title-illustrations.pdf>

ภาคผนวก

แบบสอบถามเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัดนครสวรรค์”

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านในการตอบคำถามโดยเลือกตัวเลือกที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ( ) หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

( ) 1. ชาย

( ) 2. หญิง

2. อายุ

( ) 1. ต่ำกว่า 15 ปี

( ) 2. 15-20 ปี

( ) 3. 21-25 ปี

( ) 4. 26-30 ปี

( ) 5. 31-35 ปี

( ) 6. 35 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

( ) 1. ประถมศึกษา

( ) 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย

( ) 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพก่อนเข้ารับการรักษา

( ) 1. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

( ) 2. พนักงานบริษัทเอกชน

( ) 3. ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว

( ) 4. รับจ้าง

( ) 5. นักเรียน / นักศึกษา

( ) 6. เกษตรกร

( ) 7. ว่างาน

( ) 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่าใด

( ) 1. ไม่มีรายได้

( ) 2. 1 – 5,000 บาท

( ) 3. 5,001 – 10,000 บาท

( ) 4. 10,001 – 15,000 บาท

( ) 5. 15,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 บริบทก่อนเข้ารับการรักษาของผู้ที่เข้ารับการรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

6. สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยของท่านเป็นอย่างไร

( ) 1. ไม่ทราบว่ามีแหล่งยาเสพติด

( ) 2. ไม่แน่ใจว่ามีแหล่งยาเสพติดหรือไม่

( ) 3. มีแหล่งยาเสพติด

( ) 4. ไม่มีแหล่งยาเสพติด

7. ท่านเคยเข้ารับการรักษาเสพติดมาก่อนหรือไม่

( ) 1. เคย

( ) 2. ไม่เคย

ส่วนที่ 3 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อ การเข้ารับการบำบัดรักษา ของผู้ติดยาเสพติด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การอยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
ความเกรงกลัวต่อกฎหมาย					
ความต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคล ใกล้ชิด					
ความต้องการการยอมรับจากสังคมว่าตนเอง เป็นบุคคลที่มีคุณค่า					
เป้าหมายสูงสุดในชีวิตคือการเลิกยาเสพติด					
การเข้ารับการบำบัดทำให้ได้ความรู้ที่ดีเกี่ยวกับ การเลิกยาเสพติด					
ความพึงพอใจต่อวิธีการบำบัดรักษาในสถาน บำบัดยาเสพติด					
การทำตามโปรแกรมของการบำบัดยาเสพติด					
การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดยาเสพติด จึงทำให้เข้ารับการบำบัด					
สื่อที่เผยแพร่ออกมาตรงกับทัศนคติ ความเชื่อ เดิมทำให้เข้ารับการบำบัด					
การเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัด จากสื่อจึงส่งผลให้เข้ารับการบำบัด					

ส่วนที่ 4 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อ การเข้ารับการบำบัดรักษา ของผู้ติดยาเสพติด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การเข้ารับการบำบัดตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด					
การเห็นคนอื่นเลิกยาเสพติดแล้วมีชีวิตดีขึ้นจึงทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัด					
ต้องการมีบุคลิกภาพที่ดีเหมือนบุคคลอื่นที่ไม่ได้ติดยาเสพติด จึงทำให้เข้ารับการบำบัด					
หากเข้ารับการบำบัดจะได้รับรางวัลตอบแทน					
การได้รับชมโฆษณาเกี่ยวกับการเลิกยาเสพติด เช่น “โฆษณาเลิกบุหรี่ของ สสส.” จึงทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัดยาเสพติด					
การทราบข่าวกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อการเลิกยาเสพติด เช่น “โครงการรณรงค์และแก้ไขปัญหายาเสพติด To Be Number One เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด” จึงทำให้ท่านตัดสินใจเข้ารับการบำบัดยาเสพติด					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

การทำกิจกรรมภายในศูนย์ขวัญแผ่นดิน จังหวัดนครสวรรค์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล: นางสาวจรรวรรณ กมลสินธุ์
 ภูมิลำเนา : จังหวัดนครสวรรค์
 ที่อยู่ : 13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์
 จังหวัดนครสวรรค์ 60240
 การศึกษา : บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. 2547
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรระดับปริญญาตรี กรณีเทียบโอน
 ประสบการณ์ (ภาควิชาอาทิตย)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล: นางสาวจิรนนท์ กมลสินธุ์
ภูมิลำเนา : จังหวัดนครสวรรค์
ที่อยู่ : 13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์ 60240
การศึกษา : วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยรังสิต พ.ศ. 2545
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา